

Vlaams
Parlement

vergadering **C148**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 28 februari 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Renaat Landuyt aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de vervolging van dierenmishandeling – 1129 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Jelle Engelbosch aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de juridische vervolging van inbreuken op de wetgeving inzake dierenwelzijn – 1161 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Els Robeyns aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het verbod op chirurgische castratie van biggen – 1213 (2017-2018)	9
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, en aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de konijnenhouderij – 1082 (2017-2018)	14
INTERPELLATIE van Stefaan Sintobin aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de reactie van de Vlaamse Regering op de resultaten van de nieuwe studie betreffende de kostprijs van de keuzes in de Visienota rond het interfederale Energiepact – 14 (2017-2018)	19
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het potentieel van warmtekrachtkoppeling (wkk) – 1133 (2017-2018)	34
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het slechte energiepeil van de woningen in Vlaanderen, vanuit Europees perspectief – 1147 (2017-2018)	37
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de groene energie uit hout- en pelletkachels – 1223 (2017-2018)	41

VRAAG OM UITLEG van Renaat Landuyt aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de vervolging van dierenmishandeling – 1129 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jelle Engelbosch aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de juridische vervolging van inbreuken op de wetgeving inzake dierenwelzijn – 1161 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp.a): Minister, van de 4000 klachten die in 2 jaar tijd zijn binnengekomen over dierenmishandeling in Vlaanderen, hebben er maar 235 geleid tot een veroordeling of zijn er maar 235 strafrechtelijk aangepakt. Dat is 6 procent van de klachten, wat een zeer laag percentage is. Wanneer een bepaald fenomeen niet strafrechtelijk wordt aangepakt, zijn er in de politiek traditiegetrouw twee reacties die mijns inziens een klein beetje verkeerd zijn.

Wanneer men dit leest, kan ik me voorstellen dat men in een klassieke politieke reactie zegt dat er meer politie nodig is en dat er zwaarder moet worden gestraft. De hele discussie is nochtans dat in de strafrechtelijke keten iedereen zijn job doet en werkt volgens de afspraken. Hier is een klassiek probleem dat de parketten op de diverse plaatsen de inbreuken inzake dierenmishandeling niet belangrijk genoeg vinden om een vervolging in te zetten. Wat altijd een probleem is geweest in onze democratie, is dat de procureurs, los van het parlement en van de regering, beslissen wat zij al dan niet belangrijk vinden. Er bestaat al een tiental jaren discussie over hoe men daar vanuit de democratie meer vat kan op krijgen.

Eigenlijk zijn wij in onze procedures al vergevorderd. Er bestaat een soort van overleg tussen de federale minister van Justitie en de procureurs-generaal om de prioriteiten minstens in een zekere samenspraak vast te leggen. Mijn stelling is altijd geweest dat de minister van Justitie verantwoordelijk is om de keuzes te maken omdat hij of zij democratisch wordt gecontroleerd en de procureurs in algemene richtlijnen en niet in individuele dossiers moet aansturen. Met de vorige staatshervorming hebben we een kleine stap voorwaarts gezet, in die zin dat wij ook zouden kunnen spreken van een Vlaams minister van Justitie. Het zou dan gaan over minstens één lid van de Vlaamse Regering die woordvoerder is voor de procureurs-generaal en die inzake Vlaamse wetgeving zou kunnen wijzen op bepaalde inbreuken die belangrijker zijn dan andere en die zouden moeten worden vervolgd. In het geval van onze regering kan de minister-president contact nemen met de minister van Justitie en de procureurs-generaal om aan te geven wat anders moet worden aangepakt. Wanneer we dit niet doen, vrees ik dat we terechtkomen in een klassiek verhaal waarbij een dierenpolitie wordt ingesteld en op Vlaams niveau zwaardere straffen worden opgelegd. Dat is eigenlijk ook al gebeurd in een vorige periode. Er zijn destijds afspraken geweest om de administratieve boetes te verhogen zodat de werklust van de parketten verlaagt en zij zich kunnen bezighouden met de echt serieuze zaken.

Nu vrees ik dat we in een volgende fase komen waarbij we vaststellen dat het hen nog altijd niet interesseert en ze zich er nog altijd niet te veel van aantrekken. Vandaar mijn dwingende vraag, minister, of u er al aan hebt gedacht om te overleggen met de minister-president over de vraag of dierenmishandeling deel uitmaakt van de discussie met de procureurs-generaal van België. Het is

belangrijk dat zij daar meer belang aan hechten en dat beter aansturen. 235 dossiers op 4000 is weinig. Wij kunnen op het terrein ons best doen, maar blijkbaar is de top van de keten niet geïnteresseerd – dat is althans de indruk die wij krijgen.

Minister, hebt u dit probleem al besproken met minister-president Bourgeois zodat hij het kan aankaarten bij het college van procureurs-generaal?

Ik ben ook benieuwd naar het verdere verloop van het voorontwerp van decreet tot wijziging van de wet op de bescherming van het dierenwelzijn. Ik vermoed dat er ter zake een advies van de Raad van State in de lucht hangt.

Hoe kan nog efficiënter worden gewerkt, al begrijp ik dat het hoofdprobleem ligt bij de top van de keten? Zijn de procureurs-generaal en de Belgische minister van Justitie bereid om daar iets aan te doen?

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Minister, mijn vraag ligt in lijn met die van de heer Landuyt, ik zal de cijfers dan ook niet herhalen. Het moet echter bijzonder frustrerend zijn, zowel voor u als voor de inspectiediensten Dierenwelzijn, dat er juridisch weinig of te weinig wordt gedaan met de inbreuken die worden vastgesteld. We lazen in de krant dat volgens federaal minister van Justitie Koen Geens, misdrijven vaker worden geseponeerd wanneer de eigenaar kan garanderen dat de toestand van de dieren verbetert. Ik begrijp dat een vervolging niet altijd nodig is en dat er andere maatregelen mogelijk zijn, maar de cijfers liggen toch wel verontrustend hoog.

Minister, u pleit zelf al geruime tijd voor strengere straffen, zeker inzake dierenmishandeling. Het verhogen van de maximumstraf van 6 naar 18 maanden is een interessante optie omdat mensen daardoor effectief in de gevangenis kunnen belanden, wat vandaag niet het geval is.

De kleinere zaken worden afgehandeld door de eigen inspectiediensten en leiden vandaag vaak tot boetes. Dat zorgt natuurlijk voor een ontlasting van de parketten die daar niet altijd prioriteit aan geven.

Naar aanleiding van deze cijfers heeft dierenwelzijnsorganisatie GAIA nog eens een oproep gedaan voor de oprichting van een volwaardige dierenpolitie. Per politiezone zou(den) een of twee politieagent(en) zich volledig moeten kunnen focussen op dierenwelzijn. In veel steden en gemeenten zoals mijn eigen stad zijn er al een aantal agenten die zich daar specifiek mee bezighouden. De lokale besturen kunnen daar dus hun verantwoordelijkheid in nemen. Wat echter de algemene problematiek betreft, heb ik een aantal vragen voor u, minister.

Denkt u dat een strengere strafmaat ervoor zal zorgen dat de dossiers minder vaak worden geseponeerd?

Is er een mogelijkheid om strenger te bestraffen vanuit de eigen inspectiediensten zodat er minder dossiers moeten doorvloeien naar Justitie en de dossiers die daar toch belanden, effectief serieus worden genomen? Vandaag belanden daar heel veel dossiers en wordt er aan de lopende band geseponeerd. Als er dus minder maar zwaardere dossiers binnenkomen, kan men niet anders dan die serieus te nemen. Misschien zit daar wel een mogelijkheid.

Hebt u overleg gepleegd over deze problematiek met de federale minister van Justitie? Zo ja, wat is er besproken?

Hoe staat het met de oprichting van een Vlaamse dierenpolitie?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De cijfers waarvan sprake uit 2015 van de federale minister van Justitie zijn inderdaad niet echt bemoedigend. We leveren vanuit Vlaanderen heel wat extra inspanningen voor dierenwelzijn en voor de aanpak van klachten en schendingen van de dierenwelzijnswetgeving. Het is dan ook frustrerend te zien dat die een beperkt gevolg krijgen op justitieel vlak.

In het verleden hebben we ervoor gezorgd dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de administratieve afhandeling en de behandeling door de parketten van de pv's. In het verleden ging alles naar het parket, ook de kleinste inbreuken tegen de dierenwelzijnswetgeving, met als gevolg dat pv's allerhande, van heel kleine inbreuken tegen de dierenwelzijnswetgeving tot zeer zware schendingen, zich daar opstapelden en er werden geseponeerd als gevolg van de immense workload.

We hebben dan een systeem ingevoerd van administratieve boetes waardoor niet alle dossiers nog bij de parketten terechtkomen. Tegenover de ontlasting van die parketten staat dat wanneer onze diensten nog pv's doorsturen naar de parketten, wij verwachten dat die pv's ook ernstig worden behandeld. Pv's worden dus enkel nog naar het parket gestuurd bij de inbeslagname van dieren, bij ernstige gevallen van dierenverwaarlozing of -mishandeling, wanneer de administratieve boete niet wordt betaald, wanneer het parket heeft aangegeven dat ze het dossier willen opvolgen of dat ze al een dossier in behandeling hebben waar het pv op aansluit.

Dat systeem van administratieve boetes zorgt er in de eerste plaats voor dat ook kleinere overtredingen die vroeger massaal geseponeerd werden, niet onbestraft blijven. Op deze manier geven we dan ook een heel duidelijk signaal dat dierenwelzijn geen grap is maar dat we dit wel degelijk heel ernstig nemen. Daarnaast zorgt dit systeem voor een serieuze en effectieve ontlasting van de parketten en weten de parketten dat, als de Inspectiedienst Dierenwelzijn een dossier doorstuurt, het dan niet om een licht dossier gaat.

In 2016 werd zo voor 51 procent van de pv's van de Inspectiedienst Dierenwelzijn een administratieve boete opgelegd. Het is dus wel duidelijk dat die 58 procent seponering zoals in de pers werd gemeld, niet geldt voor de pv's opgesteld door de inspectiedienst. Ik denk dan ook niet dat het percentage seponeringen zal dalen door ook zwaardere dossiers administratief te bestraffen. Maar naast de pv's opgesteld door de Inspectiedienst Dierenwelzijn, zijn er ook de pv's van de politie. Die passeren niet langs de Inspectiedienst Dierenwelzijn maar gaan rechtstreeks en ongefilterd naar de parketten.

Ik heb de regeling geschetst van de administratieve afhandeling van de kleinere ingrepen door de Inspectiedienst Dierenwelzijn, maar die geldt niet voor de politie. Zij blijven de bulk ongefilterd doorsturen naar de parketten. Het is dan ook daar dat het grootste deel van de seponeringen zit.

Natuurlijk zou ik liefst hebben dat elke overtreding van de dierenwelzijnsregelgeving wordt bestraft. Daarom heeft minister-president Bourgeois, in zijn hoedanigheid van Vlaams minister van Justitie, op mijn vraag dierenwelzijn aangeduid als een van de Vlaamse prioriteiten voor het vervolgingsbeleid van de parketten. Dit heeft onder meer al geleid tot een betere samenwerking tussen de dienst Dierenwelzijn en de parketten. We hebben er ook voor gezorgd dat er een georganiseerd overleg is tussen de Vlaamse procureurs die dierenwelzijnsdossiers opvolgen en de dienst Dierenwelzijn. Ik dring erop aan dat er, wat de parketten betreft, altijd een aanspreekpunt is voor dierenwelzijn. Dat is nu bijna rond. Daarnaast willen we hetzelfde voor de politiezones: in alle politiezones in Vlaanderen moeten we een aanspreekpunt hebben voor dierenwelzijn. Die samenwerking is pril maar loopt. Ik ga er dan ook van uit dat die cijfers zullen verbeteren.

Het concreet overleg tussen de dienst Dierenwelzijn en de Vlaamse procureurs die deze dossiers opvolgen, lijkt mij een geschikter forum om afspraken over beleidslijnen voor de vervolging te maken dan contact op te nemen met de federale minister van Justitie.

Wat het voorontwerp van decreet betreft, wachten we nog op het advies van de Raad van State. Dat zou er normaal gezien over enkele weken moeten zijn. Ik geloof echter niet dat een verhoging van de strafmaat zal leiden tot minder seponeringen. Ik denk niet dat dat de reden is waarom de parketten bepaalde dossiers seponeren.

Het personeelsbestand van de Inspectiedienst Dierenwelzijn is vorig jaar uitgebreid met 60 procent. De aanwervingsprocedure heeft heel wat voeten in de aarde gehad, maar in augustus zijn de laatste nieuwe inspecteurs dan toch begonnen. Deze uitbreiding geeft de inspectiedienst heel wat meer slagkracht en past dan ook volledig in de evolutie naar een krachtadig en meer proactief controleorgaan. Op die manier groeit de inspectiedienst uit tot een dierenpolitie die de naleving van de dierenwelzijnsregelgeving garandeert, voor alle groepen van dieren en bij alle soorten houders.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp-a): Minister, als ik u goed begrijp, dat bestaan die 4000 klachten waarvan er 235 leiden tot een veroordeling, uit 2 elementen: enerzijds de geselecteerde pv's van de inspectiedienst die naar het parket gaan volgens de criteria die u hebt opgesomd, en anderzijds de ongefilterde politie-pv's. Om een echte inschatting te kunnen maken, zou het interessant zijn om daar een beter onderscheid in te maken. Ik begrijp dat u dat nu niet kunt doen, maar het lijkt me essentieel. Wij spreken nu van 235 op 4000 klachten, maar van die 4000 zijn er volgens uw nuancering wellicht veel kleine pv's van politiediensten die niet in het systeem zitten waarbij enkel serieuze zaken worden geverbaliseerd. Om de situatie goed te kunnen inschatten, lijken die cijfers me wel interessant. Ik hoop dan ook dat u die nog kunt bezorgen.

Intussen is er een systeem waarbij de prioriteit wordt bepleit vanuit Vlaanderen bij monde van de minister-president, huidig Vlaams minister van Justitie. Meer georganiseerd overleg zou moeten leiden tot een verbetering van de cijfers. Daar kunnen we maar op hopen. Naar het advies van de Raad van State tot slot kijken we hoopvol uit.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U maakt duidelijk dat er samenwerking en overleg moet zijn. We zitten met justitie en met de inspectiediensten en op lokaal vlak de politiediensten die pv's doorsturen. Ik hoor in uw antwoord dat vanuit justitie prioriteit wordt gegeven aan de dierenwelzijnszaken. Het is belangrijk dat we die zaken warm houden en dat iedereen weet wat in Vlaanderen onacceptabel is en dat er steeds strenger wordt opgetreden. Het enige probleem, maar dat kan nog worden bekeken, betreft de politie die haar pv's rechtstreeks en ongefilterd doorstuurt naar het parket. Vanuit de inspectiediensten worden enkel nog de serieuze zaken doorgestuurd waardoor de parketten weten dat het gaat over zaken die niet konden worden afgehandeld door de inspectiediensten. Daar komen dan alle pv's van de politie bij, ook de kleinere zaken. Het is dan ook nodig dat er een filtering komt, ook vanuit justitie, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de zaken die van de politie en van de inspectiediensten komen. Ik hoop dat die samenwerking in de toekomst nog beter kan en dat er nog een betere afstemming kan komen tussen justitie, inspectiediensten en politie.

Het is inderdaad zo dat de inspectiediensten zijn uitgebreid. Zij leveren zeer goed werk maar het is zaak dat zij gemotiveerd kunnen blijven omdat er een beleid is waarbij vastgestelde misdrijven worden vervolgd. Wanneer iemand zijn job met passie doet en de zaken vooruit wil helpen, is niets zo frustrerend dan te zien dat er geen gevolg wordt gegeven aan zaken die worden aangeklaagd.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, dierenmishandeling moet uiteraard worden bestraft. Het was mede op mijn aangeven dat ik mijn liberale collega Carina Van Cauter had gevraagd om eens dieper in te gaan op de cijfergegevens en na te gaan of de bestraffing als gevolg van de verhoogde controles in Vlaanderen daadwerkelijk gebeurt.

De cijfers zijn bekend. Ze stonden in de media. U bent er zonet dieper op ingegaan en u had het ook over de redenen voor de alsnog doorsturing naar het parket vanuit Vlaanderen. Verder zei u ook dat nu ongeveer 58 procent wordt geseponeerd, maar dat u verwacht dat dat cijfer in de toekomst zal dalen.

De heer Engelbosch heeft daarnet ook gezegd dat de pv's van de politie nu nog ongefilterd en rechtstreeks naar de parketten gaan. U hebt aangegeven dat u verwacht dat het grootste percentage van de seponeringen daar ligt. Hebt u een gedetailleerd overzicht van de precieze redenen van die seponering? Het is immers belangrijk te weten dat echte mishandeling daadwerkelijk wordt bestraft. Ik ga ervan uit dat soms ook klachten onterecht, uit onwetendheid of in een heel kleine aantal gevallen als gevolg van een burengeschil, worden ingediend. Het zou in elk geval nuttig zijn om die redenen in een gedetailleerd overzicht te krijgen.

Ik wil ook nog even ingaan op het ongefilterd doorsturen door de politie van pv's naar de parketten. Het is belangrijk dat er bij de politie een betere kennis komt op het vlak van dierenwelzijn – ongeacht of het effectief om dierenmishandeling gaat – of dat er een versterkte samenwerking komt met de Vlaamse instellingen. Minister, wat zult u doen om de samenwerking en de kennis bij de politie op het vlak van dierenwelzijn alsnog te verbeteren om ervoor te zorgen dat echte dierenmishandeling in de toekomst daadwerkelijk wordt bestraft?

Ik heb ook nog een vraag over inbeslagnames wanneer er een klacht komt bij landbouwers. Zij verdienen hun brood met dieren. Het gebeurt soms dat er klachten zijn over dieren die worden mishandeld, al dan niet bij landbouwers. Soms worden die dieren dan op een onterechte manier in beslag genomen, uit onwetendheid of om welke reden ook. Die mensen verdienen hun brood daarmee en dat is voor hen dan ook een grote kost. Minister, die landbouwers hebben altijd bedrijfsdierenartsen. Denkt u eraan om toekomstgericht, wanneer men wil overgaan tot een inbeslagname, die bedrijfsdierenarts te consulteren om onterechte inbeslagnames te voorkomen? Uit informatie die ik heb ontvangen, blijkt dat een dier soms wel in behandeling is of een ziekte heeft, maar dat door onwetendheid dat dier dat correct behandeld wordt door de boer, toch in beslag wordt genomen door de politie. Wat zult u daaraan doen?

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Minister, in het politiecollege is er regelmatig overleg met de procureur des Konings om een aantal prioriteiten op het lokale vlak vast te leggen. Het is misschien wenselijk om vanuit uw kabinet een soort omzendbrief te sturen waarin de inbreuken op dierenwelzijn prioriteit krijgen. In het verleden hebben we dat gedaan voor intrafamiliaal geweld of inbreuken op de milieuwetgeving. Lokale besturen kunnen in overleg met de procureur des Konings en het parket een aantal prioriteiten naar voren schuiven in functie van wat lokaal aan de orde is of waar er een problematiek is. Het lijkt me ook nuttig om die

politiecolleges en de voorzitter van de politieraad te wijzen op de mogelijkheid dat inbreuken op dierenwelzijn een prioriteit kunnen krijgen voor de lokale politie.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er worden cijfers gevraagd over de vervolging op het niveau van de parketten, maar dat is een federale materie.

Ik heb geen zicht op de cijfers van het aantal processen-verbaal die rechtstreeks door de politie worden doorgestuurd naar Justitie. Voor mij is dat een black box. Dat moet je opvragen bij de federale overheid. Ik heb enkel zicht op de pv's die de dienst Dierenwelzijn zelf opstelt, dat zijn er 435. Daarvan leidden er 223 tot een administratieve boete.

De reden van seponering, daar heb ik ook geen antwoord op. Dat zit bij de federale parketten, en die moeten een antwoord geven op de vraag waarom er wordt geseponeerd. De laatste jaren hebben we gezorgd voor een betere samenwerking en bewustmaking bij zowel de parketten als de politie. Recentelijk is er een nieuw handboek verschenen, waarover we een studiedag hebben georganiseerd in de provincieraad van Vlaams-Brabant. Dat ging heel concreet over handhaving. Het was een samenwerking met de administratie Dierenwelzijn, en ook met de politie en Justitie.

Ik geloof in de grote kracht van dierenwelzijn, in de aanpak van klachten over dierenmishandeling en schending van de dierenwelzijnswetgeving, en die ligt in de samenwerking op het terrein. Daar zien we dat we vooruitgang boeken, in die zin dat de parketten en ook de politiezones al iemand hebben voor dierenwelzijn. Het varieert natuurlijk. Het is ook een taak van de politieraden om daar in de eigen politiezone aandacht voor te vragen. De kwaliteit en de mate waarin het wordt opgevolgd, zijn natuurlijk heel variabel. Dat verschilt van politiezone tot politiezone. Er is dus wel een toenemend bewustzijn en feeling bij de politiediensten en in de respectieve politiezones. Vooralsnog is dat van een ongelijke kwaliteit, maar er is een concrete samenwerking.

Wat we ook doen, is op basis van een praktische samenwerking ervoor zorgen dat de parketten steeds meer de pv's die ze niet gaan vervolgen, doorspelen aan onze inspectiedienst Dierenwelzijn. We spreken dan vooral over de bulk die via de politie gaat. Als de parketten niet vervolgen, kunnen die aan ons worden overgemaakt. Als er een inschatting is van het parket dat iets geen aanleiding kan geven tot een vervolging, maar toch een schending is van de dierenwelzijnswetgeving – dat is een appreciatie die men op dat niveau moet maken –, dan kunnen die worden doorgestuurd naar onze diensten, zodat we toch nog kunnen optreden en verbaliseren en boetes opleggen.

Renaat Landuyt (sp-a): Minister, uw laatste opmerking is zeer wijs, maar een beetje onrustwekkend als dat nog niet bestaat. Als de politie een vaststelling doet en die stuurt dat naar het parket en het blijft daar liggen... Dat is wel een essentiële afspraak. Er is nu een afspraak met uw administratie of inspectiedienst dat wat niet ernstig is, wordt doorgestuurd, maar als het ernstig genoeg is, een administratieve boete met een tamelijk hoog percentage wordt gegeven. De omgekeerde weg blijkt dan niet te bestaan. Als dat klopt, hebben we echt wel een pijnpunt gevonden.

Jelle Engelbosch (N-VA): In mijn vraag had ik hetzelfde idee geopperd. Als de politiediensten hun pv's in bulk doorsturen naar het parket, en dat wordt niet vervolgd en daar stopt het verhaal, dan is dat bijzonder jammer. Ik ben geen jurist, ik weet niet hoe dat allemaal werkt, en of dat rechtstreeks naar de inspectiediensten kan gaan of niet, maar ik ben wel blij te horen dat de pv's die

van het parket eventueel bij de politie belanden omdat ze daar geen gevolg kennen, wel naar de inspectiediensten worden gestuurd en dat die daar toch nog mee aan de slag kunnen. Het is in de praktijk niet zo dat als de politie een pv opmaakt, in veel gevallen er gewoon niks mee gebeurt. De wisselwerking tussen parket en inspectiediensten moet er zeker zijn. Daar moeten we echt op inzetten, zodat er altijd een bepaalde vervolging is. Daar moeten we zeker een prioriteit van maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Els Robeyns aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het verbod op chirurgische castratie van biggen – 1213 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord

Els Robeyns (sp.a): Minister, in ons land worden jaarlijks miljoenen biggen chirurgisch gecastreerd tijdens hun eerste levensweek. Die ingreep gebeurt omdat bij het verhitten van vlees van niet-gecastreerde mannelijke varkens een kleine kans bestaat dat er een onaangename geur, de zogenaamde berengeur, vrij kan komen.

Chirurgische castratie is een ingreep waarvan wetenschappelijk is bewezen dat het voor de dieren die het ondergaan, zelfs met verdoving, zeer pijnlijk is. Er zijn voor het voorkomen van berengeur alternatieven beschikbaar zoals immuno-castratie of het intact laten van de beren. Deze alternatieven zijn niet alleen in het voordeel van de dieren, maar ook in het voordeel van de landbouwers omdat ze leiden tot een betere voederconversie: er is minder voeding nodig voor hetzelfde eindgewicht.

In het regeerakkoord staat dat chirurgische biggencastratie wordt verboden vanaf 2018, zoals afgesproken in de Europese verklaring over alternatieven voor chirurgische castratie van varkens. Ook in uw beleidsnota zegt u dat u ervoor gaat zorgen dat die principeverklaring wordt nageleefd en dat het beëindigen van chirurgische castratie van biggen vanaf 2018 zal worden ingevoerd.

Ondertussen is 2018 bezig en is er nog steeds geen verbod op chirurgische castratie van biggen. Recentelijk vond er in opdracht van GAIA een enquête plaats, die aantoonde dat er een enorm groot publiek draagvlak is voor een verbod op chirurgische castratie. Liefst 83 procent van de Vlamingen die in die enquête werden ondervraagd, vindt dat het regeerakkoord moet worden uitgevoerd en dat er een verbod moet komen op het chirurgisch castreren van biggen.

Minister, het staat heel duidelijk in het regeerakkoord. Vanaf 1 januari 2018 zou er een verbod komen. Dat is er niet. Waarom is het regeerakkoord op dat vlak niet nagekomen? Wat is de huidige stand van zaken in dit dossier? Ik veronderstel dat het nog altijd de bedoeling is om tot een verbod te komen. Wanneer zal er een verbod komen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Gelukkig zijn er heel veel zaken gerealiseerd die niet in het regeerakkoord staan.

De Europese verklaring over alternatieven voor chirurgische castratie van varkens schuift inderdaad de datum van 1 januari 2018 naar voren als streefdatum

voor het einde van de chirurgische castratie van biggen in heel Europa. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat in die verklaring ook een aantal voorwaarden zijn opgenomen, waaronder een snelle detectiemethode voor berengeur aan de slachtlijn, selectie om berengeur te verminderen.

Daarnaast moest de Europese Commissie het overleg tussen de verschillende partijen organiseren en onderzoek stimuleren. Opnieuw gebiedt de eerlijkheid mij erop te wijzen dat die voorwaarden vandaag niet zijn vervuld. Daar waar in een aantal landen wel inspanningen werden geleverd om te gaan naar een verbod op het chirurgisch castreren van varkens, is dat in de meeste landen niet het geval.

Ook de Europese Commissie heeft de rol gelost en heeft geen enkel initiatief meer genomen. Daarom heb ik vorig jaar zelf het initiatief genomen om de expertengroep opnieuw samen te brengen. Het kleine Vlaanderen heeft dan maar zelf het initiatief genomen om dat overleg te reactiveren en ook degenen die een engagement hadden genomen, bij de les te houden en te herinneren aan hun engagement.

Zo werd in januari nog een overleg georganiseerd. Ook op het Vlaamse niveau blijven we permanent bezig met het ketenoverleg, dus met alle spelers in de keten, om regelmatig samen te zitten en de druk hoog te houden. In Vlaanderen heeft de sector intussen wel al heel wat inspanningen geleverd. Een groot deel van de varkens bestemd voor de binnenlandse markt, wordt intussen niet meer chirurgisch gecastreerd. Er is vooral gekozen voor immunocastratie, en in mindere mate voor het fokken van intacte beren.

Onze varkenssector is natuurlijk zeer exportgericht. Er zijn twee belangrijke markten, namelijk de Duitse en de Chinese. Op de Duitse markt zie je een evolutie, in positieve zin. Daar is de mentaliteit wel aan het keren. Wat China betreft, is het minder duidelijk of vlees van immunogecastreerde varkens nu al dan niet aanvaard wordt. In de sector, bij ons in Vlaanderen, bestaat de indruk dat dat niet zo is, maar ik heb daar nooit een schriftelijke en formele bevestiging van gekregen. Daarom heb ik het initiatief genomen om de Chinese ambassadeur ter zake om opheldering te vragen. Het zou zeer interessant zijn voor onze exportgerichte varkenssector, als ik een officiële verklaring van China zou krijgen, waarin staat dat immunogecastreerde varkens wel degelijk worden aanvaard door China.

Om het probleem van de acceptatie van het vlees van immunogecastreerde dieren te omzeilen, zou je er inderdaad voor kunnen opteren om intacte beren af te mesten. Maar het probleem van de berengeur is natuurlijk dodelijk: als er in duizend stukken vlees maar één zit met een berengeur en een consument wordt daarmee geconfronteerd, dan stort heel die reeks natuurlijk ineen. Daarom moet er een sluitende detectiemethode van berengeur zijn aan de slachtlijn. Op dit moment is detectie enkel mogelijk via de menselijke neus. En ook dat is natuurlijk niet volledig 'full proof'.

Daarom hebben we zelf het initiatief genomen om meer in te zetten op onderzoek ter zake. Er is een interessante doctoraatsthesis aan de Universiteit Gent, die bemoedigende resultaten heeft opgeleverd met betrekking tot de detectie van berengeur. Ik investeer in een vervolgonderzoek daarop, om te kijken of dat kan leiden tot een effectieve, concrete detectiemethode, die we ook kunnen commercialiseren – niet dat mij dat interesseert, maar zo zouden we ervoor kunnen zorgen dat er aan het einde van de slachtlijn effectief een detectiemethode in functie van die berengeur kan komen. Zo zouden we toch een belangrijke stap vooruit kunnen zetten. Ook daar nemen we, als het kleine Vlaanderen, opnieuw het voortouw in heel Europa.

De situatie is dus complexer dan ze op het eerste gezicht lijkt, wat niet betekent dat wij niet blijven toewerken naar een verbod. Wij nemen niet alleen binnen

Vlaanderen, maar ook binnen Europa echt het voortouw in heel die problematiek, om te proberen zo veel mogelijk obstakels weg te werken. Soms zijn die heel praktisch van aard: bijvoorbeeld ten aanzien van de Chinese markt bestaat er wat verwarring en onduidelijkheid. Men is in de Vlaamse sector bereid om immunogecastreerde varkens te exporteren naar China, maar men denkt dat dat niet mag en dat de Chinese afnemers dat weigeren, en dat ook de Chinese overheid daar zeer weigerachtig tegenover staat. Daarom hebben we dus het concrete initiatief genomen om de Chinese overheid, via de ambassade hier, rechtstreeks aan te schrijven.

We zetten enerzijds heel praktisch in op overleg, zowel op Vlaams als op Europees niveau. En anderzijds investeren we in onderzoek dat de weg moet vrijmaken naar een stop op die chirurgische castratie.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord, maar het verbaast mij toch een beetje. De discussie wordt al meer dan tien jaar gevoerd, en al meer dan tien jaar wordt er telkens opnieuw gezegd dat het complex is. Ik heb de indruk dat er altijd opnieuw bijkomende argumenten gevonden worden om geen knopen door te hakken. Ik zit al sinds 2006 in het parlement. Al sinds 2006 wordt dit dossier in verschillende commissies besproken. Altijd is er het engagement en zijn er goede intenties vanuit de sector en vanuit de politiek. Iedereen is het erover eens dat we tot een verbod moeten komen en dat het een vorm van nodeloos dierenleed is, die eruit moet. En elke keer opnieuw is er weer iets anders waardoor we die knoop niet kunnen doorhakken.

Eerst zijn er geen vaccins, dan zijn vaccins geregistreerd, dan is er – uiteraard – overleg nodig, dan is er een datum voor 2018, maar die wordt dan niet wettelijk opgelegd. Dan is het omdat er heel veel export naar Duitsland is, en nu het draagvlak in Duitsland groeit, komen we bij China. Zo kunnen we natuurlijk nog wel een tijdje bezig blijven. Zo zullen we volgens mij nooit tot de essentie komen, namelijk een verbod. Ik wil er zelfs begrip voor hebben dat we nog in een overgang voorzien, maar laten we nu toch alstublieft eens zorgen dat er een termijn wordt ingevoerd dat er een wettelijk verbod komt.

U hebt zelf in uw beleidsnota gezegd dat wat de landbouwsector betreft, er heel veel gereguleerd wordt op Europees niveau, maar dat dat niet betekent dat we in Vlaanderen niet het voortouw kunnen nemen. Ik begrijp dus eerlijk gezegd niet goed waarom dit dossier blijft aanmodderen en we uiteindelijk, spijtig genoeg voor de dieren, nooit een stap vooruit zetten.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, uiteraard moeten we in Vlaanderen het voortouw blijven nemen wat de biggencastratie betreft.

Ik wil nog twee informatieve vragen stellen. We weten allemaal dat er hier in Vlaanderen al heel wat gebeurd is in de binnenlandse markt. U sprak over de evoluties in de Duitse markt. We hebben weet van verdoving met CO₂-gas, met gas dat van medicinale kwaliteit is. Van welke evoluties bent u persoonlijk nog op de hoogte? Ik stel de vraag gewoon om technisch volledig op de hoogte te zijn.

Toen het in de plenaire vergadering ook over dit thema ging, heb ik u gesproken over een bedrijf in West-Vlaanderen, dat eind 2016 uitpakte met een gespecialiseerd voeder om berengeur af te remmen. Hebt u dat opgevolgd? Wat denkt u daar verder van?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Inpikkend op dat laatste: we hebben vorig jaar met de commissie Landbouw onderzoeksresultaten leren kennen op de Agribexbeurs, en die blijken toch vrij goed te zijn.

Minister, ik begin bij dat Chinese verhaal. De export naar China vertegenwoordigt 2,8 procent van de export van varkensvlees vanuit Europa. Ik had niet de tijd om het Vlaamse cijfer te zoeken, maar ik kan u wel zeggen dat het Vlaamse cijfer zeer laag is, want het gros van het varkensvlees dat naar China gaat, gaat over wat men in de sector 'het vijfde kwartier' noemt. Het vijfde kwartier van een varken, dat is het afval, dat is wat wij in Europa niet consumeren: poten, oren en dat soort dingen. Die dingen worden naar China geëxporteerd. Dat China de afnemer zou zijn van het hoogwaardige varkensvlees van hier, klopt dus niet. Dat argument slaat nergens op. Natuurlijk moet het in Europees verband geregeld worden, daar ben ik het mee eens, maar dat argument is zo marginaal, dat het niet kan doorwegen.

In eerste instantie denk ik dat Europa voor zijn binnenlandse consumptie in Europa de harde afspraak moet maken dat het gedaan is met die castratie. En dan verzeker ik u dat de rest van de wereldmarkt zal volgen. Wij leveren de topkwaliteit in de wereld. Dus als wij leidinggevend kunnen zijn, moeten we dat doen. Ik vind het een beetje flauwekul, als ik dat mag zeggen – niet aan u persoonlijk, maar dat argument wordt u in uw oor gefluisterd. Sorry, maar het is niet juist.

Ik heb in de tijd dat ik in het parlement zit, al zes vragen om uitleg, actuele vragen en een voorstel van decreet over dat thema geschreven. Mijn oudste vraag is elf jaar oud. Ik kan de antwoorden van toen terugdraaien. U bent positiever ingesteld dan uw voorgangers, minister. Uw intenties zijn positiever, laat dat duidelijk zijn. Maar op het terrein zijn we geen millimeter geëvolueerd, of misschien een beetje, doordat sommige van onze supermarkten in de binnenlandse markt ermee akkoord gaan dat beren niet meer gecastreerd hoeven te worden, of dat ze via immunocastratie behandeld worden. Dat is al een belangrijke stap voorwaarts.

Maar finaal is het – ik ga het eens cru stellen – zoals met de automarkt. Als je niet zegt dat het verbruik van wagens of de uitstoot van CO₂ tegen die periode of dat jaar maximaal zo hoog mag zijn, dan doen ze het niet.

Het werd op Europees niveau opgelegd. Vreemd genoeg, en op enkele uitzonderingen na zoals Volkswagen, hebben de autofabrikanten zich daaraan gehouden en zijn ze daarnaartoe gaan werken. Ik vind dat Europa en, niet het minst, u in Vlaanderen, een deadline moet bepalen, zodat de markt zich daarop kan enten en de nodige voorbereidingen kan treffen. Er is immunocastratie, er zijn technieken met veevoeder en er loopt onderzoek over de detectie van berengeur. Kortom, er zijn elementen genoeg die verantwoordt dat er een deadline wordt bepaald. Minister, ik denk dat we dat met zijn allen moeten doen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Mijnheer Caron, ik betreur dat u de indruk wekt dat er intussen niets gebeurd is. U mag de inspanningen van de sector zelf ook niet onderschatten. Ik herhaal dat het voor landbouwers ook geen aangename taak is om biggen te castreren. Ze zijn daar zeker geen vragende partij voor. Dat gebeurt wel, net omdat we een exportland zijn. U zei daarnet dat als het om auto's gaat en de uitstoot van auto's, de regels op Europees niveau wordt bepaald. Dat is een ander verhaal. Onze export gaat verder dan de Europese markt. We exporteren ook varkens naar overzeese gebieden, precies vanwege hun kwaliteit zijn ze daar gegeerd.

Er zijn al zeer veel inspanningen gedaan, bijvoorbeeld met de immunocastratie. Er zijn ook proeven met intacte beren, die met speciale kruisingslijnen gemaakt

worden, en daar werkt Delhaize vandaag mee. Colruyt volgt meer de piste van de immunocastratie met Improvac. Voor de binnenlandse markt zijn er dus al veel oplossingen. De markt is bereid om daar goed mee om te gaan en met die alternatieven te werken. Voor de export is er een probleem. Laten we dan samen inzetten om op dat vlak te sensibiliseren en die markten klaar te maken om ook het vlees van niet-gecastreerde varkens toe te laten. Dan kunnen we stappen vooruit zetten. Het feit dat er nu al met immunocastratie gewerkt wordt en dat er proeven en toepassingen zijn met intacte beren, is het bewijs dat de sector bereid is om daaraan te werken en vooruitgang te boeken.

Dat moet stapsgewijs gebeuren. We kunnen ons niet vastpinnen op een datum. Vanuit de sector hebben ze zichzelf een deadline opgelegd, namelijk 1 januari 2018. Men had gehoopt verder te staan met de objectieve vaststelling of er al dan niet 'stinkers' bij de beren in de slachtlijn aanwezig zijn. Die is vandaag nog niet sluitend. Om de markt niet te ontregelen en geen economisch drama te veroorzaken, wil men wachten met het aanvaarden van een volledig verbod tot daarvoor een sluitende oplossing is. Er wordt echt aan gewerkt en we moeten verder inzetten op dat onderzoek en op de sensibilisering van de markten. Stapsgewijs gaan we zeker vooruit in het belang van het dierenwelzijn en ook in het belang van de landbouwer, die niet graag zijn biggen castrereert.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit mij aan bij de bijkomende vragen. Ingaand op uw antwoord, weten we nu dat er een duidelijk signaal wordt verwacht van China. We krijgen de indruk dat we in de kering zitten. Hoe scherp of hoe duidelijk is dat signaal vanuit Duitsland?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er werd gezegd dat de engagementen niet worden nagekomen. Voor alle duidelijkheid: het engagement was voorwaardelijk, ook op Europees niveau. Er waren heel concrete voorwaarden aan verbonden en die zijn vandaag, tot mijn spijt, nog niet vervuld. Wat doen we, als klein Vlaanderen? We zorgen ervoor dat, binnen België en binnen Europa, die voorwaarden maximaal worden vervuld, enerzijds door overleg te organiseren en anderzijds door ervoor te zorgen dat zowel binnen- als buitenlandse markten meer open staan voor alternatieven. We nemen ook het voortouw op het vlak van onderzoek om te komen tot detectiemethodes en toestellen die berengeur kunnen detecteren. Er is intussen wel een evolutie: het gros van de binnenlandse markt wordt bediend met vlees afkomstig van varkens die niet chirurgisch gecastreerd zijn.

Wat China betreft, zei u dat het een onnozele discussie is, aangezien het gaat om de export van bepaalde onderdelen van dieren. Maar ook al worden enkel de oren en de poten van een varken geëxporteerd naar China, dan wordt toch rekening gehouden met het gehele dier en is de vraag of die poten en oren afkomstig zijn van varkens die immunogecastreerd zijn.

Voor het onderzoek naar de detectiemethodes heb ik iets meer dan 100.000 euro uitgetrokken. Er wordt omzichtig te werk gegaan om er vooral voor te zorgen dat de detectiemethodiek sluitend is. We zijn hoopvol.

Er zijn nog andere onderzoeksresultaten gecommuniceerd met betrekking tot het voeder. In heb daarnaar geïnformeerd, maar de firma geeft daarover niets vrij. De Universiteit Gent was betrokken bij dat onderzoek en heeft bevestigd dat er nog heel wat extra onderzoek nodig zal zijn, voor we kunnen spreken van een sluitend alternatief via het voeder. Volgens mijn informatie zijn we daar nog niet dicht bij een oplossing.

In Duitsland is de situatie als volgt. Duitsland heeft een verbod op castratie zonder verdoving uitgevaardigd vanaf 2019. We gaan ervan uit dat ook in ons land de

boeren uit de sector zullen overgaan op verdoving. Of dat een verbetering is inzake dierenwelzijn, valt te betwijfelen en wil ik dus nuanceren. Verdoving met gas is een invasieve techniek: het is verstikkend voor de dieren en levert onmiskenbaar pijn op. Er bestaat ook geen goed verdovingsprotocol. Om goed te zijn, moet verdoving gecombineerd worden met pijnbestrijding gedurende meerdere dagen, en het is vooral ook oncontroleerbaar. In Nederland werkt men met verdoving, maar in de praktijk blijkt dat niet opgevolgd te worden. Er blijken gasflessen aanwezig te zijn die niet gebruikt worden, vanwege de nadelen in verband met de combinatie met pijnbestrijding. Castratie met verdoving duurt tweemaal zolang als zonder. Naar verluidt laten heel wat landbouwers om die reden die verdoving achterwege.

Tot slot is er nog heel de discussie over het feit dat zowel castratie als verdoving diergeneeskundige handelingen zijn en wordt de vraag gesteld of boeren dat zelf kunnen doen dan wel of dat door dierenartsen moet gebeuren, met alle gevolgen voor de kostprijs die daaruit voortvloeien. Ik weet dus niet of die verdoving zo'n zaligmakende oplossing is.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp.a): Minister, ik twijfel niet aan uw goede intenties, maar het is jammer dat we moeten vaststellen dat we hier al meer dan tien jaar min of meer hetzelfde antwoord krijgen. De situatie is wel anders, want vandaag is het niet langer de minister van Landbouw, maar de minister van Dierenwelzijn die antwoordt op de vragen. Ik hoop alleszins dat het nog steeds de bedoeling is om op korte termijn zo'n verbod te krijgen. Ik blijf ervan overtuigd dat we er niet gaan geraken met vrijblijvende engagementen. Ik hoor al meer dan tien jaar, en ik hoor de heer Dochy hier opnieuw zeggen, dat de sector daartoe bereid is op voorwaarde dat de markt klaar is.

Tot voor kort hadden we het altijd over de Europese markt. Nu komt er ineens China bij. Dat is amper 3 procent van de export van ons varkensvlees. Na China komt er misschien Brazilië, en zo blijven we natuurlijk bezig. Minister, ik hoop absoluut dat u op korte termijn, uiteraard het liefst op Europees niveau, tot dat verbod komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, en aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de konijnenhouderij – 1082 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, minister, de consumptie van konijnenvlees blijft naar verluidt in vrije val, ondanks de campagne van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) elk jaar, de Week van het Konijn. Die week is een goede gelegenheid voor mij om de konijnenweek eens aan de orde te stellen. De media en actiegroepen en activisten allerlei hebben dat overigens ook gedaan, en terecht, want de problemen zijn blijkbaar toch nog veel groter dan ik zelf had gedacht. In ieder geval, ik krijg moeilijk een accuraat beeld van de situatie inzake hokken en de omstandigheden waarin konijnen worden gekweekt. Onlangs vernam ik van een bron bij GAIA het volgende. Ik citeer: "In ons land worden nochtans elk jaar 500.000 konijnen in krappe batterijkooien gekweekt voor hun vlees. Die zijn bijzonder vatbaar voor dodelijke ziektes. Meer dan 25 % haalt het slachthuis niet. Wij blijven dus ijveren voor een volledig verbod op batterijkooien."

Een snelle berekening leert dat 500.000 toch wel een substantieel onderdeel is van de totale konijnenstapel, terwijl die batterijkooien eigenlijk niet meer toegelaten zijn. Die zijn verboden sinds 2016, behalve in het geval van een uitdovend bedrijf, zoals dat dan heet, en voor bedrijven die recent investeerden in verrijkte kooien, zeg maar de overgangssituatie. Bij die laatste bedrijven geldt dat ze pas tegen eind 2024, dus nog vijf jaar, de overstap naar parkhuisvesting moeten maken.

Minister, 500.000 lijkt me een groot getal. Als we kijken naar die Vlaamse bedrijven, over hoeveel konijnen spreken we dan eigenlijk, zowel in totaal als in batterijkooien? Zijn er met de bedrijven die nog niet werken met parkhuisvesting, duidelijke afspraken in de richting van het stopzetten of het op termijn omvormen van die bedrijven? Ik kan me immers inbeelden dat bij wijze van spreken – even een fabeltje – mensen die zeggen dat ze gaan stoppen, nog twintig jaar verder werken. Ja, dan zijn we met een heel lang verhaal bezig.

Hoe reageert u op de aangehaalde sterftcijfers bij konijnen die nu nog in batterijkooien worden gehouden? Hoe kan dit ontluisterende percentage worden gedecimeerd? Kan er, gezien de dalende markt voor konijnenvlees, ook niet worden gedacht aan een versnelde algemene invoering van die parkhuisvesting?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U weet dat de regelgeving voor de huisvesting van konijnen een heel concrete tijdlijn heeft volgens dewelke men moet omschakelen naar parkhuisvesting. De basisregel was dat bedrijven anderhalf jaar de tijd kregen, tot 1 januari 2016, om over te schakelen naar parkhuisvesting. De enige uitzondering waren bedrijven die hun activiteiten zullen stopzetten voor 1 januari 2020. Die mogen tot die datum klassieke kooien blijven gebruiken. Bedrijven die voordien al verrijkte kooien hadden geïnstalleerd, mogen die nog gebruiken tot 31 januari 2024.

Dat is de regelgeving. Met die regelgeving zijn we koploper binnen Europa. Dat is vorig jaar nog eens geïllustreerd. Er was een bezoek van de Europese Commissie aan Vlaanderen heel specifiek om dat parkhuisvestingssysteem te bekijken. De snelle omschakeling naar parkhuisvesting heeft toch ook een aanzienlijke inspanning gevraagd van de sector, maar ik stel tot op heden vast dat de engagementen daadwerkelijk wel worden nagekomen, en dat men zich ook strikt heeft gehouden aan het voorziene schema. Ik ga aan de andere kant dus ook niet de zelfgemaakte afspraken plots schenden. Als de andere partijen zich houden aan de afspraken, dan denk ik dat wij ook daartoe gebonden zijn.

Volgens mijn gegevens zijn er in Vlaanderen op dit moment nog vier bedrijven die nog werken met klassieke kooien en drie bedrijven die verrijkte kooien gebruiken. Productiecijfers heb ik niet.

Het sterftcijfer bij konijnen ligt inderdaad rond de 20 tot 25 procent, en dat is inderdaad hoog, maar het is niet zo dat het sterftcijfer in klassieke kooien hoger ligt dan bij parkhuisvesting. Daar is dus geen causaal verband.

Het valt dus ook niet te verwachten dat een versnelde omschakeling naar parkhuisvesting een impact zal hebben op het sterftcijfer, tot mijn spijt.

De oorzaak van die sterfte bij konijnen ligt vooral in de kwetsbaarheid van die dieren. Jonge konijnen die nog afhankelijk zijn van hun moeder, kunnen niet met kunstmelk worden grootgebracht. Ziekte van de moeder in die periode leidt dan ook vaak tot sterfte van de jongen. Daardoor ligt de sterfte voor het spenen op 12 tot 15 procent. Daarnaast zijn konijnen natuurlijk ook heel gevoelig voor bepaalde ziektes, ziektes die bij deze dieren ook moeilijk te behandelen vallen. De dikkebuikenziekte

veroorzaakt heel wat verliezen en vorig jaar was er ook een uitbraak van 'rabbit haemorrhagic disease type 2'. Dat is een diergeneeskundige omschrijving. Ook is het aantal geneesmiddelen dat kan worden gebruikt bij konijnen, beperkt. Dat komt enerzijds omdat bijvoorbeeld diverse soorten antibiotica die courant worden gebruikt bij andere diersoorten, dermate negatieve effecten hebben bij konijnen dat de toepassing ervan leidt tot de dood van de dieren. Er is dus echt een zeer grote gevoeligheid. Anderzijds, zo moeten we ook wel erkennen, zijn er door de kleinschaligheid van de sector voor de geneesmiddelenindustrie natuurlijk weinig commerciële incentives om te focussen op onderzoek naar geneesmiddelen specifiek voor konijnen. Het gamma geneesmiddelen dat beschikbaar is voor gebruik bij deze diersoort, is tot op heden dus toch nog altijd te beperkt.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, dank u wel voor het antwoord. Ik zou eigenlijk echt wel eens een beeld willen hebben van die evolutie. U zegt dat er respectievelijk vier en drie kwekers zijn die nog klassieke dan wel verrijkte kooien gebruiken, maar hoe belangrijk is dat in het hele marktsegment? Ik moet zeggen dat dat dan nog een beetje studie van mezelf vereist.

Ik merk dat men zich aan de afspraken houdt. Dan betekent dat dat er eigenlijk zeer weinig is geïnvesteerd in de sector in de brede betekenis van het woord. Ik heb immers de indruk – maar dat weten we niet hard te maken – dat het aantal dieren die niet in parkhuisvesting worden gekweekt, nog zeer groot is, en dat er wellicht dus ook een dalend aantal konijnenkwekers in Vlaanderen is. Dat is dan een andere kant van de medaille. Ik zal de cijfers opvragen via schriftelijke vragen. We zien dan wel wat dat oplevert.

Ten slotte, wat die ziektebeelden betreft: ik zal dat ook niet bestrijden. Ik ken de materie. Ik heb zelf een jaar lang konijnen gehouden, op mijn gazon, en ik moet zeggen dat ik de problematiek erken dat er bij het spenen van konijnen een relatief grote sterfte is, maar voor de rest moet ik eerlijk zeggen dat dat in omstandigheden van een privépersoon minder het geval is. Wellicht zal zoals bij andere dieren de densiteit, het aantal dieren op een beperkte oppervlakte een rol spelen bij de overdracht van ziekten, zelfs bij parkhuisvesting. Ik zou dus eigenlijk wel details willen krijgen over die evolutie. Ik zal u die vragen via schriftelijke vragen. Aan welk percentage zit men? Welke bedrijven blijven over? Welke bedrijven hebben omgeschakeld? Ik suggereer niet dat u uw beleid niet goed voert, maar we krijgen eigenlijk geen overzicht inzake het belang en het gewicht van de situatie van vandaag ten opzichte van het geheel van de sector.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Voorzitter, er zijn inderdaad negentien Belgische kwekers. Nu, collega Caron, ik heb wél cijfers. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Ik had me een beetje verdiept in de materie en had vernomen dat het over ongeveer 700.000 konijnen op jaarbasis zou gaan. Dan heb ik het over België, niet over Vlaanderen. Daarvan zouden er 400.000 in parkkooien leven en 300.000 niet. Het overgrote deel leeft dus wel in parkkooien. Dat zijn de cijfers die ik heb kunnen verkrijgen, omdat het inderdaad wel heel belangrijk is om dat te weten.

Ik ga graag wat dieper in op de consumptie van parkkooivlees of het ander vlees. Bij het ons verdiepen in dit dossier, hebben wij gemerkt dat we hier in België inderdaad een voortrekkersrol spelen op het vlak van de konijnen in vergelijking met de andere landen in Europa. Dat heeft uiteraard een duidelijke meerkost. In principe moet dat via de handel worden gecompenseerd. In het verleden was dat wel het geval, maar we zien daar een omslag. En daar wringt momenteel het schoentje. De prijzen voor de parkkonijnen dalen, terwijl die voor de klassieke

kooikonijnen stijgen. De retailers kiezen bij de aankoop van hun konijnenvlees opnieuw meer en meer voor de kooikonijnen. Dat is een negatieve evolutie, waarop we u hier graag willen wijzen. Wat zult u hieraan doen? Want dat is uiteraard een negatieve evolutie. Wij zijn er grote voorstander van dat er een stimulerend beleid komt om opnieuw meer parkkonijnen in onze winkels te krijgen en om de mensen zich daar opnieuw meer van bewust te maken. Een sensibilisering wat dat betreft, is belangrijk.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Ik was niet van plan om het woord te voeren, maar ik kan het niet laten. Ik heb een probleem met de term parkkonijnen. Dat is zo'n misleidende term dat de consument denkt dat die diertjes gezellig in een park, in de vrije natuur rondlopen. Terwijl, laat ons eerlijk zijn, een parkkonijn ook gewoon een konijn is dat in een kot zit. Dat kot is 800 vierkante centimeter in plaats van 630 vierkante centimeter. We moeten daarover eerlijk durven communiceren. Ik huiver van de term parkkonijn. Ik vind dat enorm misleidend. Ik kon het niet laten om dat even te zeggen.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit graag aan bij deze vraagstelling. Ik denk dat de term parkkonijn heel duidelijk gedefinieerd is. Als we enigszins de moeite nemen om te kijken wat voor techniek of huisvesting het is, weet u heel duidelijk wat dat inhoudt.

Mijnheer Caron, excuses omdat ik u in dezen aanspreek op de wijze waarop u de vraagstelling stelt.

Minister, ik vind dat we best wat fier mogen zijn op onze konijnenhouderij in Vlaanderen en België, omdat we een enorme voortrekkersrol hebben gespeeld en nog altijd spelen op het vlak van dierenwelzijn van konijnen. Ik was ongelooflijk teleurgesteld toen ik de berichtgeving hierover las.

Minister, ik dank u expliciet omdat u zich heel duidelijk houdt aan afspraken die gemaakt zijn om een stappenplan uit te werken om naar meer diervriendelijke huisvesting te gaan. Maar wij hebben daar zo'n voortrekkersrol in gespeeld. Dat is met alle partners besproken, net als met de dierenrechtenorganisaties.

Maar ik ben wel teleurgesteld omdat ik merk dat die afspraken onderuit worden gehaald in reacties of berichtgevingen – als die berichtgeving van de journalist correct is weergegeven, daar ben ik natuurlijk niet verantwoordelijk voor. Maar ik heb het wel zo gelezen alsof de konijnenhouderij zich niet zou houden aan de gemaakte afspraken en alsof er niet of zeer weinig wordt geïnvesteerd in de sector. Ik vind dat zeer betreutswaardig, omdat net deze sector een ongelooflijk grote voortrekkersrol speelt in dat dierenwelzijnsverhaal.

Het is niet zo moeilijk om zicht te krijgen op die sector, want die sector is niet zo gigantisch groot. Mevrouw De Vroe, u hebt het al aangehaald, ongeveer twee derde van het aantal konijnen – het gaat over 50 procent van de kwekers ... De grootste groep van de kwekers hadden al een stap gezet en vallen onder de groep met die nieuwe welzijnskooien. Zij hadden voordien dus al geïnvesteerd. Als overheid hebben we hun de ruimte gegeven om tegen 2024 de definitieve overstap te maken naar de parkhuisvesting. We moeten erop toezien dat de berichtgeving daarover correct blijft.

Minister, u verwijst naar het sterftcijfer, dat inderdaad op zich vrij hoog is. Maar, zoals u aanhaalde, is een konijn een gevoelig dier. In natuurlijke omstandigheden – in een ander soort park dus, mijnheer Engelbosch – ligt het sterftcijfer van konijnen die de zoogperiode niet overleven, op 60 tot 70 procent. In die zin moeten alle cijfers dus toch in een zekere context worden bekeken.

Minister, ik heb twee heel concrete vragen. Op het moment dat de overheid de afspraak heeft gemaakt met de sector dat zij investeringen zouden doen in verband met een omschakeling van huisvesting, zijn we ook het engagement aangegaan om de retail aan te spreken. Mevrouw De Vroe verwees er ook al naar. We stellen vast dat er in de periode 2014-2016 inderdaad inspanningen werden gedaan vanuit de retail. Maar de retail maakte nadien opnieuw een omslag en legde meer kooikonijnen in de winkelrekken. Ze liet die prijzen stijgen en deed de prijs van de parkkonijnen dalen. Het is dus heel moeilijk om de contracten te maken. Dat is een nefaste omslag, die ook totaal ingaat tegen de wil van de consument. En toch doet de retail die omslag. Het is een engagement van ons geweest om de nodige afspraken te maken met de retail en stimulansen te geven. Is er overleg mogelijk met de retailsector om die omslag terug in de juiste richting te draaien?

Twee, tegen 2021 moet er een nieuwe normering worden afgesproken voor de alternatieve huisvesting van het moederdier, de voedster. De sector geeft zelf heel duidelijk aan tijdig te willen weten hoe en wat. Er zijn gesprekken lopende, maar die zijn blijkbaar ook niet evident. Hebt u er zicht op wanneer u daarover meer duidelijkheid krijgt? Hebt u er zicht op hoe die gesprekken lopen en of we die kunnen versnellen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal beperkt ingaan op een aantal vragen. Ten eerste, de cijfers. We hebben een zeer vooruitstrevende wetgeving, die een voorbeeld voor Europa is en tot stand is gekomen in samenspraak met de retailsector. Het is dan ook verbazend dat men het geweer nu van schouder zou veranderen. Ik zal daarover contact opnemen. De motivatie daar is mij onduidelijk.

Maar het is wel zo dat alles wat niet parkhuisvesting betreft een aflopend verhaal is. Momenteel zijn er in Vlaanderen 24 bedrijven. Daarvan hebben er al 17 de omschakeling gemaakt. 17 bedrijven zijn dus al mee. Dan heb je nog 4 bedrijven die werken met klassieke kooien. Dat is dus een aflopend verhaal, gelet op de regelgeving, tot 1 januari 2020. Dan zijn er nog 3 die werken met verrijkte kooien. Dat is een aflopend verhaal, tot maximaal 31 januari 2024. Maar het gros heeft al de volledige omschakeling gedaan. Ik ga er dus ook van uit dat die laatste 7 ofwel snel de omschakeling zullen maken ofwel uit het metier, uit de sector zullen stappen.

Die andere vraag moet ik nog bekijken. Ik weet alleszins dat het overleg in verband met de voedster loopt in de schoot van de Raad voor Dierenwelzijn.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Het woord verrijkte kooi gaat inderdaad over 175 vierkante centimeter meer: van 625 naar 800 centimeter voor een kooi. Het is een stapje vooruit. Bovendien is er een mattensysteem, waardoor die dieren niet op roosters lopen, maar toch min of meer het gevoel hebben een bodem te hebben. Het zijn stapjes vooruit. Het is verre van ideaal, daarover moeten we eerlijk zijn. Mochten we ietwat meer de natuurlijke omstandigheden kunnen nabootsen, zouden we veel verder staan.

U zegt dat het een aflopend verhaal is. Aan de mensen die nog moeten investeren, wil ik zeggen dat er 30 procent VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) is. Zo is de overbrugging voor investeerders ietwat gemakkelijker.

Ik zal via u of via andere kanalen de exacte cijfers opvragen, om het nog beter gemonitord te krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

INTERPELLATIE van Stefaan Sintobin aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de reactie van de Vlaamse Regering op de resultaten van de nieuwe studie betreffende de kostprijs van de keuzes in de Visienota rond het interfederale Energiepact – 14 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik ben tevreden dat dit dossier vandaag in deze commissie wordt besproken. Of het nu als interpellatie is of als vraag om uitleg, maakt mij niet zo veel uit. We hebben de discussie kunnen volgen in de media. Daarom is het goed dat ze nu ook in het parlement kan worden gevoerd. Ik ben trouwens een beetje verbaasd dat er geen andere vragen over werden ingediend. Maar dat zal wel zijn redenen hebben.

Ik hoef onze uitgangspunten wat betreft energie, ook die van collega's en van andere partijen, niet naar voren te brengen. Maar toch: de betaalbaarheid, de bevoorradingszekerheid, de duurzaamheid en de veiligheid moeten worden gegarandeerd.

Ik heb de indruk dat we de voorbije weken in een slecht geschreven toneelstuk zijn terechtgekomen. Ik geef even de geschiedenis van dit dossier. Midden december 2017 was er zogezegd een akkoord tussen de federale minister Marghem en de drie gewestelijke energieministers. Minister, ik vraag me nog altijd af met welk mandaat van de Vlaamse Regering u dit zogenaamde akkoord, dit zogenaamde Energiepact, hebt goedgekeurd. De baseline van dat akkoord was: inzetten op hernieuwbare energie en de kerncentrales sluiten in 2025.

In december en ook de maanden daarvoor hebt u in dit parlement, zowel in de commissie als in de plenaire vergadering, geroeptoeterd dat alles berekend was en dat alle cijfers op tafel lagen, en dat er voor eind 2017 een energiepact zou komen. Het is duidelijk gebleken dat dit er niet is gekomen, mede door de druk en het wantrouwen bij de N-VA, die meer onderbouwde cijfers vroeg.

Als gevolg daarvan bestelde het federale niveau twee studies: een bij energie-econoom Johan Albrecht en een door het Federaal Planbureau. Samengevat liggen de resultaten in de lijn van verschillende vorige studies.

Kort even over de uitgangspunten. Na de studies blijft de betaalbaarheid een groot vraagteken. En dat niemand de toekomst kan voorspellen, blijkt ook uit de studies. Ook bij de bevoorradingszekerheid plaatsen ze grote vraagtekens. Na de sluiting van de kerncentrales dreigen mogelijk grote stroomtekorten. Wat betreft de gascentrales weet niemand hoe en op welke termijn in hun subsidiesysteem hun vergunningen zullen worden afgeleverd. Wat betreft de veiligheid van de kerncentrales hangt het er natuurlijk van af door welke bril je kijkt. Over de duurzaamheid verscheen er vandaag nog een artikel. Ik kom er nog even op terug. De afgelopen dagen ging de discussie vooral over de betaalbaarheid en de hoogte van de facturen en dergelijke, maar er werd weinig gezegd over de klimaatimpact. Kerncentrales stoten geen CO₂ uit. Gascentrales doen dat wel. Het is ook onduidelijk hoeveel gascentrales er moeten komen. Als ik sommige krantenartikelen mag geloven, gaat het over zeven, acht, negen, tien en meer. Mij lijkt het onmogelijk om binnen een bepaalde timing die gascentrales te installeren.

We zijn dus in een slecht geschreven toneelstuk terechtgekomen. De coup de théâtre was natuurlijk de studie van professor Albrecht, naar wie ik zeker geen

steen wil werpen. Het zinnetje 'alle tabellen zijn juist, ik ben alleen een nul vergeten' blijft wel plakken.

Gaat het nu om 15, 150 of 900 miljoen euro? Allerlei cijfers doen de ronde. Wie ik wél met de vinger wil wijzen, is natuurlijk federaal minister Marghem, die voor haar beurt heeft gesproken en die op basis van de studie zei dat het per gezin maar 15 euro zou kosten. In eerste instantie wilde ze het rapport niet vrijgeven.

150 miljoen euro is natuurlijk het bestcasescenario. 900 miljoen euro is de traditionele inschatting met de kernuitstap. En ik had het daarnet al over de onvoorspelbaarheid van de kostprijs van gas.

15, 900, 750, 235, 220, 600, 450 miljoen euro, 1 miljard euro ... De afgelopen tijd passeerde er een hele stoet cijfers waarmee we om de oren werden geslagen. Elke studie kwam met andere getallen. Er zijn in ons energielandschap zoveel onvoorspelbare elementen dat de prijzen de komende jaren alle kanten uit kunnen. Er is volgens mij wel één constante: met kernuitstap zal de stroomfactuur nog meer stijgen. De fundamentele vraag in deze hele discussie voor mij en mijn fractie is er een die de voorbije week niet aan bod is gekomen: wie zal de factuur betalen? Daarover gaat het natuurlijk. Minister, u hebt de voorbije maanden zowel in de commissie als in de plenaire vergadering gezegd dat u ervoor zou zorgen dat de factuur voor de consument en voor de bedrijven zou dalen. Nu zegt onder anderen minister Marghem dat de stroomfactuur zal stijgen.

Ik besluit. Volgens mij zal de uiteindelijke beslissing niet worden genomen op basis van wetenschappelijk materiaal. Voor alle vier de criteria – betaalbaarheid, bevoorradingszekerheid, veiligheid en duurzaamheid – een ideaal scenario uitwerken, wordt onmogelijk. In dit hele verhaal zijn er veel alsen. De politici zullen moeten beslissen. Ik wil geen ideologisch debat over de kernenergie voeren. Daarvoor vrees ik een beetje. Er moet geen ideologisch debat worden gevoerd maar een debat met gezond verstand. Voor ons is het belangrijkste de factuur voor de gezinnen en voor de bedrijven.

Minister, u hebt ook voor uw beurt gereageerd op de studie van minister Marghem. Op uw webstek lees ik dat de resultaten van de twee studies in de lijn lagen van de vorige studies en dat nu de Federale Regering stappen moet zetten. Terwijl nu net het federale niveau zegt dat de gewesten initiatieven moeten nemen en ervoor zorgen dat ze mee zijn in het verhaal. Ook de premier heeft dat trouwens gezegd.

Minister, wat is uw reactie op deze studies? Wat is nu in godsnaam het standpunt van de Vlaamse Regering? U kunt mij en andere mensen en het publiek niet meer wijsmaken dat u binnen de schoot van de Vlaamse Regering nog niet hebt gesproken over een eventuele kernuitstap en over de inhoud van het Energiepact. Het is duidelijk waarover het gaat. Deze meerderheid is verdeeld. Ik hoop dat we straks de heer Gryffroy zullen horen over de visie van zijn partij. Mij is het vooral om het standpunt van de Vlaamse Regering te doen. Wat is nu eigenlijk het tijdspad in dit dossier?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Sintobin, zoals u weet, is de becijfering waarover u het hebt, gevraagd door de Federale Regering. Tot nader order maak ik geen deel uit van die Federale Regering. Minister Marghem had opdracht van de Federale Regering om bepaalde cijfers te finetunen. Daartoe heeft ze twee rapporten besteld: een bij professor Albrecht en een bij het Federaal Planbureau. De rapporten werden vrijgegeven door de eerste minister van de Federale Regering.

Mijnheer Sintobin, ik zal heel duidelijk zijn: al uw insinuaties daarover zijn op niets gestoeld. De Vlaamse Regering heeft zich nog niet uitgesproken over de

studies. U mag zeggen dat ik de mensen iets wijsmaak, maar neen, de Vlaamse Regering heeft zich nog niet beraden over deze problematiek.

De studie van professor Albrecht is een klassieke studie naar de systeemkosten van de verschillende scenario's. Blijkbaar verwarren sommige mensen systeemkosten met facturen. Iedereen die een beetje nadenkt, weet dat systeemkosten niet onmiddellijk één op één gelinkt zijn met de factuurkosten. Er zijn verschillende scenario's, van 0 tot 6 gigawatt nucleair. Het moge duidelijk zijn dat die scenario's niet in de visienota van een interfederaal energiepact zijn opgenomen. Wat u daar ook over moge zeggen, de vier energieministers hebben op een bepaald moment een tekst neergelegd. In andere regeringen is die tekst wel goedgekeurd, hier heeft hij nog altijd het statuut van visienota. De tekst is dus nog niet goedgekeurd door de Vlaamse Regering, en wij weten ook waarom.

De studie van het Federaal Planbureau, waarover minder wordt gepraat, gaat verder met de gegevens die aangereikt werden door het kabinet van mijn federale collega, niet per se met de cijfers van het pact. Zo heeft het Planbureau bijvoorbeeld een eigen invulling aan de gascapaciteit moeten geven omdat minister Marghem dat niet had meegegeven. Ook de opslagcijfers verschillen van de cijfers in het pactscenario.

Maar wat de essentie is, en ook mijn bevoegdheid in dit hele verhaal, is de toekomst – en hoe beide studies omgaan met de toekomst. De opdracht die jullie allemaal mij hebben gegeven, houdt in dat de toekomst 2050 is. De toekomst is zonder enige twijfel – en daar is iedereen het over eens, misschien met uitzondering van uw fractie, mijnheer Sintobin – hernieuwbaar. Daar moeten we niet flauw over doen. Als we zeggen dat de toekomst hernieuwbaar is, moeten we een pad uittekenen naar 2050. Het zou totaal onverstandig zijn om te zeggen dat het ergens in de toekomst wel hernieuwbaar zal zijn, en dat we nu niets moeten doen. Dat is, wat mij betreft, uitgesloten.

Het is natuurlijk zo dat we daar samen aan moeten werken. Daarom is dat Energiepact zo nodig, we moeten de verschillende drempels wegnemen. We moeten met een aantal facetten rekening houden. Ik sta op dat punt op één lijn met de N-VA en CD&V, en waarschijnlijk zelfs met de oppositie, met uitzondering van uw fractie. Die facetten zijn de betaalbaarheid, de bevoorradingszekerheid, de veiligheid en de duurzaamheid. Daar is geen enkele discussie over op dit moment. Dit staat trouwens in de resolutie die het parlement unaniem heeft goedgekeurd in 2016, met uitzondering natuurlijk van uw fractie, die zich onthouden heeft.

We moeten niet alleen rekening houden met de kostprijs voor de burger, maar ook met de kostprijs voor de bedrijven. Zoveel is duidelijk.

Hernieuwbare energie is in volle opbouw. Wie dat niet ziet, is stekeblind. Dit is trouwens geen Vlaams verhaal, geen Belgisch verhaal, zelfs geen Europees verhaal, dit is een wereldverhaal, dit gaat over de volledige planeet. De hernieuwbare energie wordt meer en meer matuur, goedkoper en rendabeler.

Hoe meer hernieuwbare energie, mijnheer Sintobin, hoe meer nood aan flexibiliteit. Want inderdaad de zon schijnt niet altijd, de wind waait niet altijd, vandaar de nood aan opslag: er is 'demand side response'. Sommigen doen daar wat lacherig over. Ik heb dat gehoord in de voorbije maanden: 'Haha, er is geen zon. Kijk eens naar die mannen van de hernieuwbare energie. Er is in december geen zon geweest.' Nu komen de rapporten op de proppen. Elia is heel duidelijk: de voorbije winter was een succes inzake hernieuwbare energie. Er was misschien geen zon, maar er was massaal veel wind. Het gaat om de combinatie van de verschillende bronnen van hernieuwbare energie.

En dan zien we wat er in de studie van het Planbureau staat. Het verlengen van 2 gigawatt nucleair zou perverse effecten hebben bij een groeiend aandeel hernieuwbare energie. In die studie staat dat nucleaire centrales moeten worden stilgelegd wegens overproductie en het feit dat deze centrales niet flexibel kunnen produceren. We moeten daar niet flauw over doen, ik had daar zelfs geen studie voor nodig. We wisten al dat we kerncentrales niet af en aan kunnen zetten en dat ze niet flexibel zijn. Als we blijven inzetten op hernieuwbare energie, zouden we op een moment zelfs misschien met overproductie zitten. Op 1 januari draaide heel Duitsland op de capaciteit van zon en wind. Dat betekent dus overproductie op een bepaald moment.

Zoals ik reeds gezegd heb, is flexibiliteit cruciaal in het energiemodel van 2030, en net dat is problematisch bij nucleaire centrales. Nucleaire centrales worden gebouwd om constant te produceren, dag en nacht, 24 uur op 24, 7 dagen op 7. Dat liep de laatste jaren wel eens fout, waardoor in de periode 2011-2015 30 procent van de nucleaire capaciteit niet produceerde. Ook dat staat in de studie van het Planbureau.

Verder weten we nu al van de verschillende studies – niet alleen die ene, de bijkomende studies bevestigen dat altijd maar, ze gaan in dezelfde richting, u zegt dat ik voor mijn beurt heb gesproken, dat is helemaal niet zo – dat ze bevestigen dat ook bij de verlenging van 2 gigawatt nucleair – waar de discussie dus zou over gaan – er sowieso toch moet worden geïnvesteerd in gascentrales. *(Opmerkingen)*

Ik nodig u uit om uit te leggen hoe het wel moet doen, mijnheer Sintobin. We hebben beslissingen genomen. Wij moeten investeren. De grote vraag is: waarin moeten we nu investeren om de overgang naar hernieuwbare energie volledig mogelijk te maken?

En er zal dus zeker in de beginfase ondersteuning moeten zijn voor die centrales. Als we bovendien de nucleaire centrales laten draaien en er is overproductie, dan zal dat óók op de factuur van de consument terecht komen. Laat ons de mensen niets wijsmaken.

En dan hebben we de modellen die ons toch wel een tendens tonen. Bij een lagere productiefactor stijgt de productiekost van nucleair tot 230 euro per megawattuur; voor gas is dat 130 euro per megawattuur. Dat zijn de naakte cijfers, mijnheer Sintobin. Dit toont nog eens duidelijk aan dat gas flexibeler is. Maar nogmaals, noch de heer Gryffroy, noch ikzelf, noch iemand anders, had die studie nodig om te weten dat gas flexibeler is dan nucleaire energie. Dat weten we allemaal.

Als we investeren, en dat moet, daarvan zijn we allemaal overtuigd, en we laten de kerncentrales draaien, lopen de kosten veel sneller op, want de productiekosten zijn veel hoger! Het consumentensurplus is positief en bedraagt 77 miljoen euro, maar het zullen vooral de bedrijven zijn die rechtstreeks op de beurs aankopen, die een neerwaartse druk zullen voelen op de prijzen. De andere bedrijven zullen veel minder het effect ondervinden van de kostendaling en bij de burgers zal er geen neerwaarts effect te merken zijn.

Niet alle bedrijven kunnen energie rechtstreeks aankopen op de beurs. U kent Vlaanderen, ik ook. We hebben een zeer sterk netwerk van kmo's, van zelfstandigen, van kleine en middelgrote bedrijven. Net die bedrijven, die ons zo nauw aan het hart liggen, kunnen niet rechtstreeks energie aankopen op de beurs. Die bedrijven ga ik zeker niet in de kou laten staan, daar mag je zeker van zijn.

Inderdaad, de energienorm moet worden ingevoerd, dat staat zowel in het Vlaamse als in het federale regeerakkoord als in het interfederale Energiepact dat

we hebben ontworpen. We moeten de competitiviteit van onze bedrijven vrijwaren. Deze Vlaamse Regering heeft daarvoor – zoals u weet – al maatregelen genomen. We hebben de supercap beslist, die is in volle uitvoering. Daarnaast heeft de kostendaling door de verlenging van twee nucleaire centrales een impact op de producenten. Dat is belangrijk.

Dit moet worden opgedeeld per technologie. Voor de nucleaire producenten is dit positief en bedraagt dit jaarlijks ongeveer 850 miljoen euro. Dit kwam ook reeds naar voren in de studie van Elia. Ik had die studie niet nodig, want dat stond al in een van de vorige studies. Met andere woorden, ik zal het zeer duidelijk en kort zeggen, de 'winst' door het langer openhouden van kerncentrales gaat niet naar de consumenten, niet naar de bedrijven, maar vooral naar de producenten van kernenergie. Dat stond al in de studie van Elia. Maar voor de producenten van hernieuwbare energie – niet alleen de grote bedrijven, ook kleine lokale producenten, dat zijn de zonnepanelen en de windmolens – daalt het surplus.

De verlenging van twee nucleaire centrales zorgt ervoor dat het producentensurplus voor zonne-energieproducenten – dus ook voor gewone mensen – daalt met 10 miljoen euro en dat van windenergieproducenten met 34 miljoen euro. Dat is voor mij als Vlaams minister van Energie, bevoegd voor de hernieuwbare energie, wel essentieel. Kerncentrales vallen niet onder mijn bevoegdheid, dat is voor de Federale Regering. Zon en wind, waar ik volop op inzet, zijn wel mijn bevoegdheid en bekommernis. Dat heb ik in de studie van het Planbureau ook nog eens gelezen.

Dus, dit heeft een negatieve impact op de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Hierdoor zullen projecten en potentiële investeringen minder interessant worden en projecten zullen niet meer worden uitgevoerd. Onze energieomslag zou stil kunnen vallen, en dat wil ik absoluut vermijden.

Maar het openhouden van twee kerncentrales heeft ook een impact op het producentensurplus van gasgestookte centrales, die waarin we moeten investeren. Dus als er 2 gigawatt nucleair open blijft, dan zullen de gascentrales minder rendabel zijn sowieso en zal de ondersteuning hoger zijn. Het is tekenend dat de 'commodityprijs' het hoogst is in landen met een hoge nucleaire productie zoals Frankrijk en België.

Ik concludeer, mijnheer Sintobin. Het verlengd openhouden van 2 gigawatt nucleair zal de energieomwenteling vertragen. Ik wil die discussie niet blijven voeren. Iedereen heeft zijn mening, en ik begrijp dat er studies worden gevraagd en dat de cijfers dan op een bepaald moment worden bekeken.

Ik blijf rekening houden met het feit dat er een Vlaams en een federaal regeerakkoord is, dat er een wet is van 2015 die zegt dat alle kerncentrales dicht moeten in 2025, wel rekening houdend met de betaalbaarheid en alle elementen, daar zijn we het over eens, dat staat ook in het Energiepact, en rekening houdend met de resolutie van dit parlement die eenparig door iedereen, met uitsluiting van uw fractie met vier onthoudingen, is goedgekeurd.

Die wet zegt dat die kerncentrales in 2025 allemaal dicht moeten, rekening houdend met de betaalbaarheid en alle andere elementen – dat staat ook in het Energiepact –, ook met de resolutie van dit parlement die eenparig, met uitzondering van uw fractie – vier onthoudingen – is goedgekeurd. Die resolutie zegt dat er een energiepact moet komen, rekening houdend met de wet van 2015.

Investeringen in hernieuwbare energie, in flexibiliteit, zijn dringend en noodzakelijk. En net dat zijn heel belangrijke elementen. We kunnen niet vooruitgaan, we kunnen innovatie niet tot zijn recht laten komen als we blijven inzetten op het verleden. Wij moeten inzetten op wat komt. Daar moeten we ons model

voor klaarmaken. Ik kan begrijpen dat er mensen zijn die daar heel conservatief over denken en die zeggen: laat dat nog wat langer draaien, we kunnen met die auto die nog niet helemaal stuk is, nog een tijdje verder rijden. Ondertussen investeer je wel in niets anders. En dat is voor mij geen optie. Het is ook voor de Vlaamse Regering geen optie. Niettegenstaande we dat nog niet hebben besproken, ben ik er honderd procent van overtuigd dat mijn collega's daar ook zo over denken.

De investeerders in Vlaanderen moeten we rechtszekerheid bieden. We moeten ervoor zorgen dat die investeringen gebeuren. Dat hoeft absoluut niet met belastinggeld te gebeuren. De bewijzen zijn er op het terrein. Mensen, bedrijven en de maatschappij willen investeren in hernieuwbare energie op één voorwaarde: dat ze er ook iets voor terugkrijgen, dat het hun een rendement geeft, dat het hun iets opbrengt. Dat bewijzen de honderdduizenden zonnepanelen die nu al op Vlaamse daken liggen. Mensen verdienen aan hernieuwbare energie, dat is niet alleen een kost. Dat verdienen is belangrijk. Als je daarnaast nog eens de bonus voor het milieu en het klimaat kunt meenemen, hebben wij een goede zaak gedaan.

Ik pas dus voor scenario's met een nefaste impact op de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Dat is voor mij heel belangrijk. Ik pas ook voor een scenario waarbij we blijven treuzelen en geen flexibele installaties plaatsen, zodat we over een aantal jaren hopeloos achteraan het peloton hangen, en het peloton zelfs moeten lossen. Als het dan toch koers is, rijd ik liever in de kop van het peloton dan helemaal achteraan in de staart te bengelen en te moeten lossen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, u laat het uitschijnen alsof ik een lobbyist ben voor kernenergie. Ik denk dat ik mijn interpellatie begonnen ben met te zeggen: onze uitgangspunten en onze visie op energie zijn betaalbaarheid, bevoorradingszekerheid, duurzaamheid en veiligheid. Stop dus alsjeblieft met te proberen mij in een bepaalde hoek te drummen. Ik weet wel dat u mij een beetje gebruikt als klankbord om tegen de N-VA te spreken. Daarover gaat het natuurlijk. Hoe belachelijk is het dat in een dossier dat al maanden hot news is in media en allerlei fora, u hier koudweg komt vertellen dat de Vlaamse Regering daar nog niet over heeft gesproken. U geeft zelf toe dat de visienota is goedgekeurd in de andere gewesten en alleen bij ons in Vlaanderen niet, omdat er nog niet over gesproken was.

Minister, mag ik u eraan herinneren dat u, de minister-president en de energie-specialisten van de meerderheidspartijen in de afgelopen maanden publieke uitspraken hebben gedaan over dit dossier, die volledig ingaan tegen wat u hier komt te zeggen. Nu probeert u hen op te vrijen.

Onze fractie is niet tegen hernieuwbare energie. Waar haalt u het in godsnaam dat wij daartegen zouden zijn? Wij zijn voor een en-enverhaal. We blijven bij onze vier uitgangspunten. U hebt het altijd over zon en wind, maar dat is zeer onvoorspelbaar. U zegt dat er afgelopen winter weinig zon, maar veel wind is geweest, maar wie zegt wat er over tien jaar zal gebeuren?

Minister, in de marge van dit verhaal wil ik u zeggen dat uw uithaal naar de burgemeesters die dossiers van windmolens zouden tegenhouden, beneden alles is. U weet net zo goed als ik dat het draagvlak voor windmolens bij de bevolking niet altijd even groot is, wat u ook mag beweren.

Minister, u hebt het vooral over de financiële kant van de rapporten gehad en wat de gevolgen zouden zijn van het al dan niet openhouden van de kerncentrales. U hebt ook verwezen naar de resolutie die unaniem, met een onthouding van onze

fractie, is goedgekeurd. Ik heb u bijna niets horen zeggen over de ecologische impact van het sluiten van de kerncentrales. Men gaat in Vlaanderen houtkachels verbieden, maar wel tientallen gascentrales openhouden. Hoe valt dat te rijmen met uw resolutie? (*Opmerkingen van minister Bart Tommelein*)

Het is wel de resolutie van de meerderheid.

Minister Bart Tommelein: Als het parlement iets goedkeurt, dan is dat van het parlement. Ik ben een parlementair en u blijktbaar niet.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Het is niet omdat men beweert dat u de Kennedy van Oostende bent, dat u moet beledigen. U zwaait tot drie keer toe met de resolutie. Mijnheer Schiltz, u mag straks uw resolutie verdedigen. Over de ecologische impact van het sluiten van de kerncentrales en van het bouwen van de gascentrales hebt u met geen woord gerept. Nogmaals, minister, mij is het te doen om een standpunt van de Vlaamse Regering.

U hebt trouwens ook niet gezegd wat het tijdspad is van dit dossier. Wat gaat er nu gebeuren? Gaat u nog een paar studies bestellen? Dat is trouwens op vraag van de N-VA. U geeft de indruk dat de twee studies die nu door de federale overheid werden gevraagd, overbodig waren omdat ze leiden tot dezelfde resultaten als alle vorige studies. Het is wel de grootste meerderheidspartij die de studies heeft gevraagd. U zei dat alle cijfers op tafel liggen, maar zij vonden dat niet voldoende onderbouwd.

Minister, nu hebben we die twee studies. Wat is dus nu het vervolg van dit dossier? Gaat u dit dossier volgende vrijdag op de regeringstafel leggen of niet? Wat moet er nu gebeuren? Wanneer zal de Vlaamse Regering eindelijk een standpunt innemen? Daar gaat het over. De mensen zijn niet gebaat met die politieke spelletjes op Facebook en in de media, en dat gepest via allerlei kanalen. Ik wil een duidelijk antwoord. Wanneer zal de Vlaamse Regering een standpunt innemen? Straks wil ik ook van de collega's een standpunt horen van de verschillende partijen.

Minister, u hebt niks, maar dan ook niks gezegd. Vandaag wordt er in een krant beweerd dat zelfs die cijfers en dat rapport – ik weet niet waarom – niet worden vrijgegeven door minister Marghem. Wat is dat eigenlijk, een minister die studies bestelt en die zegt dat ze die nog niet gaat vrijgeven, want anders wordt het debat onmogelijk gemaakt? Welnu, die studies zijn er juist om het debat mogelijk te maken. Wat is de impact? Waarom hebt u niets gezegd over de impact op de klimaatdoelstellingen? Wanneer gaat de Vlaamse Regering in godsnaam een standpunt hebben?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, het is niet voor het eerst dat we hierover discussiëren en wellicht niet voor het laatst. Ik zie niet in welke nieuwe elementen er de laatste tijd zijn bijgekomen. De vier principes die hier naar voren worden geschoven, dat zijn ook de onze: betaalbaarheid, duurzaamheid, veiligheid en bevoorradingszekerheid. Kunt u daar een ranking in maken of beschouwt u ze alle vier als even waardevol? Dat is wel belangrijk, want daar zal het op aankomen. Daar zal de keuze die wordt gemaakt, bepalen wat je bovenaan in de lade legt.

Minister, u hebt heel veel gezegd en ik heb niet alles kunnen volgen. Ik vraag me af of de studie van Albrecht u nieuwe inzichten heeft gegeven – mij althans fundamenteel niet. De dingen die daar worden gesteld, zijn soms meer uitgerekend en geven hier en daar wat nieuwe elementen.

Maar fundamenteel moet ik zeggen dat die studie mij weinig fundamenteel nieuwe inzichten heeft gegeven. Is dat bij u wel het geval? Hebt u daar dingen

uit gehaald waar u echt mee verder kunt, dingen die u het inzicht hebben gegeven dat u uw collega's in de meerderheid kunt overtuigen om snel te beslissen?

We zitten hier niet in het federaal parlement, maar ik stel me toch vragen bij de houding van minister Marghem. Ze is er nu natuurlijk niet bij, dus ik ga er niet te veel over zeggen, maar ik vind wel dat ze weinig vertrouwenwekkende maatregelen neemt. Nu blijkt weer dat ze een bepaalde studie zou hebben achtergehouden. Ik geloof natuurlijk niet zomaar alles wat in de pers staat – daarom zeg ik 'zou hebben achtergehouden'. Maar is dat zo? Beschikt u over die studie? Gaat u erachteraan? Als we niet alle elementen op tafel hebben, is het natuurlijk moeilijk om te beslissen. En wat we natuurlijk kunnen missen, is dat we een beslissing nemen en dat het dan pas op tafel wordt gelegd, waardoor alles weer overhoop wordt gehaald. Dat kunnen we missen als kiespijn. Die studies die gezegd zouden worden achtergehouden, beschikt u daarover? Of hebt u er zicht op wanneer u die zult krijgen?

De fundamentele vraag gaat natuurlijk over het tijdspad. Wanneer zal deze Vlaamse Regering op een vrijdag landen? Welke vrijdag ziet u daarvoor als de meest geschikte? Het is bijna Pasen, dus misschien is Goede Vrijdag wel een goed moment. We kunnen nog wel een paar weken wachten. Welk tijdspad schuift u naar voren?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is logisch dat ik vorige week gereageerd heb op het feit dat de studie niet onmiddellijk werd vrijgegeven. De minister heeft bevestigd dat hij dat ook absoluut 'not done' vond. Dat is ook logisch. Er is een minister die een 'sortietje' doet bij één bepaalde Franstalige krant en daar een getal poneert dat zelfs niet terug te vinden is in de studie. Die 15 euro per gezin vind ik niet terug in de studie. Men wil dus een bepaalde toon zetten, zonder het rapport vrij te geven. Dat is absoluut 'not done'.

Een nul meer of minder, dat is natuurlijk pijnlijk. De reactie van Albrecht was ook: het meest realistische is die 900 miljoen euro als meerkost in de systeemkost. Eigenlijk is dat een bevestiging van wat ook in andere rapporten is gezegd, zowel de bovengrens als de ondergrens. Je zit dus altijd in diezelfde vork te werken.

De beslissingen die uiteindelijk genomen zullen moeten worden, zullen niet genomen worden door professoren, maar zullen politiek genomen worden: wat doe je met die meerkost? Waar leg je die? Dat zijn politieke beslissingen die genomen moeten worden. En er moet ook aangeduid worden in een energiepact waar men naartoe wil gaan.

Wat ik er ook uit geleerd heb, is dat er nogal wat kennis aanwezig is in Vlaanderen, maar dat die zeer gefragmenteerd is. Daarom herhaal ik mijn oproep omtrent dat monitoren, dat zo nodig is: permanente monitoring, die ervoor zorgt dat die gefragmenteerde kennis samenkomt. Dat gaat over verbruiksprofielen, dat gaat over hoeveel hernieuwbare energie er geproduceerd wordt enzovoort. Je voelt dat duidelijk. De ene moet het vragen aan de andere, die moet het dan ook weer vragen, men zit in driehoekjes te werken enzovoort. Je kunt erover discussiëren of die monitoring ook de prijs moet gaan controleren, maar ik denk dat die studie over twee jaar ongeveer dezelfde cijfers zal geven. Die systeemkost verandert niet plots op twee jaar tijd. We weten dat die gascentrales meer CO₂ zullen uitstoten. Dat zal over twee jaar niet veranderen, tenzij je plots centrales gaat uitvinden met een rendement van 120 procent, maar dat bestaat niet.

Wat er wel zeer sterk gemonitord moet worden, is ons vraagprofiel, zowel in load als in uren, dus terawatt en terawattuur. Je moet ook monitoren hoever je staat met bijvoorbeeld je vergunningstrajecten, met je CRM-aanvraag (Customer

Relationship Management) ten overstaan van Europa. Want dat wordt op een bepaald moment wel de bottleneck om te zien of je er in 2025 komt of niet. Daar moet je dan inderdaad tijdig een oplossing voor vinden.

Ik denk dat dat in het kort het debat is waar we nog altijd voor staan. We kunnen dat uiteraard nog heel uitvoerig doen, maar ik denk dat dit volstaat.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Bedankt, minister, voor uw passionele betoog, dat ik zo goed als honderd procent kan onderschrijven. Het gebeurt niet vaak dat je dat vanuit de oppositie kunt zeggen.

Ik kan heel ver meegaan in uw betoog, voornamelijk op het einde, wanneer u zegt dat u liever in het koppeloton van Europa rijdt dan achteraan te bengelen en te moeten lossen ten opzichte van anderen. Dat steun ik voor tweehonderd procent. Ik denk alleen dat u daarmee, en met een aantal andere van uw passionele betogen, een beetje een probleem hebt in uw Vlaamse Regering, al was het maar omdat die laatste uitspraak vierkant ingaat tegen het afschuwelijke principe dat in uw regeerakkoord staat, namelijk dat men niet aan 'gold plating' gaat doen en dat we dus nooit verder zullen gaan dan onze absolute Europese verplichtingen, 'want stel je voor dat we zouden vooroplopen'. *(Opmerkingen van minister Bart Tommelein)*

Dat is net hetzelfde, minister. Ik sta aan uw kant in dezen. Ofwel kiezen we ervoor om toekomstgerichte keuzes te maken, onze nek uit te steken, vooruit te lopen, ambitie te hebben, ofwel zijn we de angsthazen die inschrijven dat we toch nooit meer gaan doen dan het absolute minimum dat we moeten doen, 'want stel je voor dat we zouden riskeren van onze nek uit te steken'. Maar dat laatste is natuurlijk wel wat er in uw regeerakkoord staat. Ik denk dat dat de discussie hier en het probleem waar u voor staat, samenvat. Het zijn heel mooie woorden. Kennedy zou het bijna niet beter gezegd kunnen hebben. Maar de daden blijven wel een beetje achter.

Ik denk dat het weinig zin heeft om met collega Sintobin de discussie aan te gaan. Hij is misschien niet de lobbyist van de kernenergie, maar hij is in elk geval de lobbyist van de angst: we moeten voornamelijk de mensen schrik aanjagen dat het allemaal gaat mislopen, want dan moeten we niets doen, in welk geval het uiteindelijk natuurlijk ook zal mislopen.

De meest hilarische opmerking die ik hier gehoord heb, was toen er daarnet gezegd werd dat we echt niet weten wat er met wind en zon gaat gebeuren over tien jaar. Stel je voor dat de zon over tien jaar niet meer schijnt en dat de wind niet meer waait. In dat geval, collega Sintobin, zal het bestaan van kerncentrales of gascentrales het minste van onze problemen zijn. In het andere geval slaat wat u zegt, eigenlijk op niets. U bent gewoon de lobbyist van de schrik en u probeert te profiteren van het angst aanjagen van mensen, en eigenlijk met de meest absurde argumenten. Want als er nu één ding is dat de afgelopen decennia alleen maar verbeterd is, is het juist de manier waarop we gebruik kunnen maken van zon en wind en andere duurzame bronnen om energie op te wekken. Dus als er nu één zekerheid is, is het dat dat vooruit zal gaan. Maar goed, het blijft mij verwonderen.

Ik wil ook even verwijzen, minister, naar de studie van het Planbureau, om op een zeer raar iets te wijzen. Het stond vandaag nog ergens in een krant, dat het openhouden van de kerncentrales aan ENGIE, de eigenaar daarvan, ongeveer 800 à 850 miljoen euro zou opbrengen, terwijl het aan de producenten en de investeerders in hernieuwbare energie honderden miljoenen zou kosten. Het rare is dat degene die echt winst zal boeken, honderden miljoenen winst, betaald door de Vlaamse klanten, een Frans bedrijf is. En bij degenen die honderden miljoenen

verlies zullen lijden door het langer openhouden, zitten toch een aantal niet on-aanzienlijke Vlaamse en Belgische bedrijven en investeerders. Het is een eigenaardige paradox dat de twee partijen die zich zo Vlaams noemen, het Blok en de N-VA, eigenlijk systematisch degenen zijn die onrust proberen te stoken en proberen te eindigen bij een situatie waarbij het voornamelijk een Frans bedrijf is dat honderden miljoenen aan Belgisch belastinggeld en geld van de Belgische klanten gaat wegnemen, terwijl een aantal andere, Vlaamse, nieuwe investeerders verlies gaan leiden. Ik zou daar toch graag, zowel van de heer Gryffroy als van de heer Sintobin, ooit eens de uitleg over horen, over hoe consequent ze dat nu vinden.

Minister, ik wil me aansluiten bij de vraag van collega Danen. Hoever staat het nu? Dat is toch wel een terechte vraag. Wanneer gaat het nu gebeuren in die Vlaamse en die Federale Regering? Want uw verhaal is mooi, maar het mag wel geen verhaaltje blijven. U vertelt het al lang. U vertelt het iedere keer opnieuw met des te meer overtuiging. Maar het resultaat is wel nog altijd hetzelfde.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Het is toch belangrijk om de huidige discussie een beetje in het kader te plaatsen waar ze in thuishoort. Mijnheer Sintobin, ik heb in uw betoog gehoord dat u een steen werpt naar minister Marghem. Ik stel voor dat u die steen eerst doorgeeft aan uw federale collega's, zodat daar het debat over het functioneren van mevrouw Marghem kan worden gevoerd. Hoe graag ik dat ook zou doen, dat is hier niet op zijn plaats.

Mijnheer Sintobin, u zegt dat het hier slecht geschreven theater is. Als u het zoeken en het verfijnen van een richtsnoer dat ons toekomstig energiebeleid vorm moet geven, dat een handvest is voor het energiebeleid van de komende legislaturen, van de komende generaties, slecht theater wilt noemen, dan doet u maar, maar ik zie het anders. Als we het dan toch over theater hebben, het is duidelijk dat u het programma van het huidige scenario niet goed hebt gelezen. De titel van het scenario is 'Een energiebeleid voor de toekomst' en niet 'Het energiebeleid van het verleden', want het enige dat ik u hoor doen, is zeuren over het verleden. Zal ik u eens iets zeggen? Wat die CO₂-uitstoot betreft, en dat zou u toch eigenlijk al moeten weten ondertussen, en als u het nog niet wist, dan had u het vanmorgen in De Standaard kunnen lezen, gascentrales en energiecentrales vallen onder het Europese emissiehandelssysteem, met een eigen reductietraject. Daar betaalt de vervuiler voor wat hij uitstoot, en met dat geld wordt de uitstoot door de overheden op andere plaatsen of op andere manieren gecompenseerd. Jos Delbeke himself, onze sterke man in Europa wat klimaat betreft, stelt het superhelder, ik zou het niet helderder kunnen stellen, wanneer hij zegt dat het bouwen van gascentrales geen impact heeft op het halen van de CO₂-doelstellingen van België in Europa. Het staat er zo, mijnheer Sintobin.

Ik zal u verder loodsen door het programma van het scenario waarover de andere collega's hier discussiëren en elkaar proberen te vinden. Het gaat over een wet van 2015, die de kernuitstap vooropstelt. Het staat er zwart op wit zo in. Het gaat over het sluiten van een energiepact om die wet te doen dragen tot in de toekomst en daar de juiste beleidsdaden uit te kunnen halen. Het gaat om de vraag van een aantal partijen om bijkomende becijfering, en nodedju, als ik een energiebeleid zou moeten uitschrijven – ik moet het vandaag niet doen, het is aan minister Tommelein en anderen –, dan zou ik toch ook wel willen weten wat de cijfers zijn. Als we in de vierde of de vijfde industriële revolutie aan het stappen zijn, in een van de belangrijkste industriële omwentelingen van onze tijd, dan zou ik toch ook wel willen weten waar de kosten liggen, waar de baten, de lusten vallen en hoe we ervoor kunnen zorgen dat zo veel mogelijk mensen, wat zeg ik, dat iedereen mee is in die transitie. Dat wil zeggen: niet blind alle kosten

zomaar op de zwakste consumenten laden, niet zomaar uzelf uit de markt prijzen omdat uw energieprijzen te hoog zijn en niet zomaar een gat slaan in uw begroting. Dat lijkt me de evidentie zelve.

Wel, die bijkomende becijferingen zijn er nu. Ik hoor sommige mensen vragen wat ze nu eigenlijk hebben geleerd uit die studies en zeggen dat die toch niet zo sterk verschillen van die vorige. Ik ben zeer tevreden dat die studies niet zo sterk verschillen van de vorige. Dat wil zeggen dat er toch min of meer een zekere consensus is, dat we eindelijk een beetje een vork hebben wat de cijfers betreft en de haalbaarheid van het scenario dat in het pact naar voren wordt geschoven. Met andere woorden, misschien was het vorige pact voor sommigen een hypothese, maar hoe gaat het in de wetenschap, een hypothese wordt getest en als de uitkomst daarvan een bevestiging is van die hypothese, dan heb je toch al een gegronde basis om verder op te bouwen.

Mijnheer Sintobin, u had het over angst: het gaat allemaal kosten, de prijzen gaan de pan uit swingen, het is allemaal niet mogelijk, het is ocharme weer de kleine Vlaming die ervoor zal moeten betalen. Weet u welk element ik soms in de discussie mis? Ik wil zeker geen mensen bang maken, maar vandaag de dag draait onze economie voor de helft van haar energie op elektriciteit die komt van twee sites, geconcentreerd. De wereld van vandaag is er niet meer een waarin landen tegen elkaar ten oorlog trekken. De spanningen in de wereld vertalen zich op andere breuklijnen. Terrorisme is een realiteit. We moeten daar niet flauw over doen. We veranderen onze veiligheidsdiensten, de manier waarop het leger werkt. Dat is ook een maatschappelijke evolutie, helaas, waaraan we het hoofd moeten bieden. Eerlijk gezegd, als u het over veiligheid wilt hebben, dan heb ik veel liever een gedecentraliseerd systeem, dat niet met een paar welgemikte bommen om zeep kan worden geholpen. Wanneer dat zou gebeuren, dan is de impact daarvan, hoe klein het risico ook, apocalyptisch. Nog een extra argument, mijnheer Sintobin, om te stoppen met te proberen de kernuitstap tegen te houden. En dan nog een economisch argument.

Uit die studies blijkt ook zeer duidelijk de impact voor de producenten. Minister, ik ben heel blij dat u dat hebt aangehaald. Het is heel duidelijk dat, als we 2 gigawatt nog wat langer aanhouden, de winsten dan vooral terugvloeien naar de producent van die 2 gigawatt, en niet naar de consument. Mijnheer Sintobin, ik heb in mijn carrière in het federale parlement gevochten als een klein leeuwje om eindelijk de 'windfall profits' van de kerncentrales terug naar de belastingbetaler te laten vloeien, ik heb ervoor gevochten om de buitenproportionele voordelen die die producenten hadden afgeroomd, terug naar de belastingbetaler te krijgen en te gebruiken voor energiebeleid. Collega Tobback was toen mee getuige van de historische gevechten over de nucleaire rente. Dat is allemaal niet simpel geweest. We zijn er dan eindelijk geraakt, en wat ik u nu eigenlijk hoor zeggen is 'weet u, eigenlijk is dat wel tof dat die mannen van ENGIE die nucleaire oude koe nog wat langer kunnen uitmelken voor hun eigen profijt, en als die koe dan een infuus nodig heeft, dan bellen we eens eventjes naar de Vlaamse en de federale belastingbetaler om er nog wat geld tegenaan te gooien'. Men belt naar de Vlaamse en Belgische consumenten om te veel te betalen voor hun energie, en waarom? Opdat die uiteindelijk nóg meer zou moeten betalen om uw en-en-enscenario te doen. Mijnheer Sintobin, er is niet zoiets als een en-en-enscenario. In de politiek maak je keuzes. Dat is waar het Energiepact over gaat: de keuze voor de omslag naar hernieuwbare energie, om dat op een zo betaalbaar en efficiënt mogelijke manier te doen. Als het vandaag gaat over die studies, dan ben ik zeer tevreden dat die studies uitwijzen dat het pact helemaal zo gek nog niet was. Er kan absoluut worden gefinetuned, mijnheer Gryffroy. Monitoring zal een belangrijke plaats moeten krijgen: goed in de gaten houden hoe alles verloopt, dat alles volgens plan verloopt, bijsturen als het nodig is, maar met het juiste doel voor ogen.

Mijnheer Tobback, ik weet het wel, wij hebben samen over die klimaatresolutie onderhandeld, met alle partijen, behalve met het Vlaams Belang. Dat was niet zo eenvoudig. We hebben een aantal meningsverschillen. Dat is ook gezond in een democratie. En die goldplating, ja, die goldplating ... Er is inderdaad absoluut niks mis met af en toe eens vooroplopen, zeker in innoverende sectoren, waar je meerwaarde kunt realiseren voor je lokale economie. Dat is zeker waar. U kunt me echter niet verwijten dat ik een beetje voorzichtig ben als dat uit uw mond komt, als we ondertussen een liberale minister hebben verloren, als we ondertussen met man en macht hebben moeten vechten om het dure budgettaire subsidie-infuus van de hernieuwbare energie uit het verleden op te kuisen, om opnieuw een meer economisch gedragen hernieuwbare-energiebeleid op te zetten. Dan zeg ik dat ik daarnaar wil kijken, waar we kunnen vooroplopen. Er is inderdaad een mogelijkheid. Er zijn tal van ondersteuningsmechanismen, innovatiefondsen die ertoe bijdragen dat wij inderdaad op een aantal punten kunnen vooroplopen. En inderdaad, de kernuitstap zal ruimte bieden om de omslag naar hernieuwbare energie betaalbaarder, sneller en innoverender te kunnen maken. Op de manier zoals de minister heeft geschetst, met ook een sterke economische marktdrive, zullen we hopelijk over een aantal jaren een voorloper worden op dit gebied.

– *Bart Nevens treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, het is goed dat er hier over het Energiepact wordt gesproken, maar het zou natuurlijk nog beter zijn, mocht er daadwerkelijk een akkoord zijn tussen onze regeringen en de energiesector over die toekomstvisie, die broodnodig is. De studies die vorige week zijn gepubliceerd, bevestigen immers inderdaad wat we eigenlijk allemaal al lang weten. Ze bevestigen ook de uitgangspunten van zowel het Vlaamse als het federale regeerakkoord. Ze bevestigen de uitgangspunten van de resoluties van dit parlement. Het is wat ons betreft dus echt hoog tijd om te beslissen. Een Goede Vrijdagakkoord kan wat ons betreft perfect in die lijn liggen. Wat immers ook heel duidelijk naar voren komt, is dat elk uitstel van een beslissing ons geld kost. Elk uitstel in elk scenario kost ons geld. Bij de bouw en uitbouw van eventuele nieuwe gascentrales wordt het moeilijker als we langer wachten met het nemen van beslissingen. Zelfs voor diegenen die nog dromen van het eventueel verlenen van een of meerdere nucleaire centrales, is uitstel nefast, want de onderhandelingspositie, die sowieso al heel slecht is, om nog een nucleaire rente te verkrijgen, wordt daarmee nog verder ondergraven.

Hoe dan ook zijn er dus beslissingen nodig. De studies liggen allemaal in dezelfde lijn. Collega Gryffroy, u had het over gedeфраgmenteerde kennis. U bedoelde waarschijnlijk gefragmenteerde kennis, versplinterde kennis. (*Opmerkingen van Andries Gryffroy*)

De kennis is wel degelijk aanwezig om tot beslissingen te komen. Het is belangrijk om correcte informatie te geven aan zowel consumenten als kiezers. Ik heb in partijblaadjes gelezen dat met een kernuitstap de energiefactuur met 40 procent zou stijgen. Ik roep mijn collega's op om in dit debat correcte informatie te verspreiden: een stijging met 40 procent vind ik in geen enkele studie terug.

Eigenlijk is alles dus al voorhanden om beslissingen te nemen. Minister, ik roep u op om die beslissing ook effectief te nemen in overleg met de federale en andere regeringen. Er is ook al voorzien in de monitoring waar iedereen voor pleit. In het federale regeerakkoord van 2014 staat een heel duidelijke paragraaf over monitoring. Op basis daarvan kunnen we die in de toekomst uitwerken.

Het debat gaat hier voornamelijk over federale bevoegdheden, zoals de kernuitstap, gascentrales, en dergelijke meer. We mogen niet vergeten dat een

belangrijk onderdeel van de tekst van het Energiepact en van onze toekomst inzake energievoorziening een Vlaamse bevoegdheid is. Hernieuwbare energie komt hier heel regelmatig ter sprake, maar energiebesparing en energie-efficiëntie is een nog veel belangrijkere bevoegdheid en ook daar zit een groot potentieel om de factuur voor de Vlamingen te verlagen. Minister, ik roep u dus op om, meer nog dan vandaag, daar werk van te maken.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik dank u voor uw reacties. Ik zal ze chronologisch behandelen. Mijnheer Sintobin, ik begin met uw opmerkingen over de ecologische impact. Wat mij stoort aan heel dit verhaal, is dat men doet alsof kerncentrales duurzaam en heel veilig zijn. Er mogen 100 studies verschijnen, maar daarvan zult u mij niet overtuigen. Er wordt een verhaal opgehangen van duurzaamheid en milieuvriendelijkheid en het feit dat kerncentrales uiteraard geen CO₂ uitstoten, om te doen alsof ze de meest veilige en duurzame instrumenten zijn om energie te produceren. Daar zult u mij nooit van overtuigen, evenmin als mijn coalitiepartners.

U hebt mij ook nooit horen zeggen dat ik houtkachels zou verbieden. Ik heb gezegd dat ik ze niet zal stimuleren. Het is duidelijk dat we daar met de Vlaamse Regering nog altijd geen officieel standpunt over hebben ingenomen wat betreft de visienota. Ik kom daar straks nog op terug.

Mijnheer Danen, u vroeg mij om een ranking te maken van de elementen betaalbaarheid, duurzaamheid, bevoorradingszekerheid en veiligheid. Als dat aan de orde was, dan zou dat in het regeerakkoord zijn gebeurd. Het is niet aan mij om te zeggen dat het ene belangrijker is dan het andere. Iedereen moet met elk van die vier elementen rekening houden. Ik ben onlangs naar de Verenigde Arabische Emiraten gereisd en mijn ambtsgenoot van energie van de VAE somde voor mij de voorwaarden op van een goed energiebeleid: raar maar waar, dat waren precies dezelfde elementen. Ik maak dus geen ranking. Uiteraard weet ik dat er zaken die voor de mensen belangrijk zijn en mensen mogen individueel wel een rangschikking voor zichzelf maken. Ik heb daar ook een persoonlijke mening over, maar ik zal die niet opleggen aan alle Vlamingen.

Ik ga de discussie pro of contra nucleaire centrales hier niet voeren, dat is hier niet de plaats waar dat moet gebeuren. Hier, op het Vlaamse niveau is wat mij bezighoudt de toekomst van hernieuwbare energie. Als het argument klopt dat kerncentrales properder zijn, dan had men er twintig jaar geleden nieuwe moeten plaatsen. Dat is niet gebeurd. Wat voor mij belangrijk is, en dat geldt voor iedereen, zijn de cijfers over hernieuwbare energie.

– Tinne Rombouts treedt als voorzitter op.

Ik heb al een paar keer horen vallen dat we onze rekeningen moeten maken over hernieuwbare energie. Welnu, die cijfers zijn er en die rekeningen zijn gemaakt. We hebben een energieplan, een zonneplan, een windplan, een warmteplan, en het Vlaams Energieagentschap heeft ook duidelijk gemaakt wat de realistische cijfers zijn voor de toekomst. Dat rapport heb ik aan minister Marghem bezorgd. Ik hoor hier zeggen dat dit is wat de gewesten moeten doen. We weten inderdaad wat we moeten doen, en daar ben ik ook mee bezig, met wat wij moeten doen. U kunt mij tien keer vragen wat ik vind van mevrouw Marghem, maar ik zal daar niet op antwoorden en zeker niet als ze er niet bij is. Alle partijen die hier aanwezig zijn, hebben ook vertegenwoordigers in het federale parlement en daar moeten ze de discussie voeren op dat vlak.

Er waren vragen over het tijdspad. Dat is voor mij heel duidelijk: zo snel mogelijk. De heer Gryffroy heeft in zijn betoog heel duidelijk gemaakt dat het inderdaad dringend moet gebeuren. Mijnheer Tobback, ik wil niet aan goldplating

doen. U probeert dat mooi te verwoorden, maar u weet dat goldplating te maken heeft met de omzetting van EU-richtlijnen. Dat is hier niet aan de orde. Dat doet hier niet ter zake want het gaat om investeringen in de toekomst en dat heeft niets met goldplating te maken. Het heeft te maken met investeringen in de samenleving, in de economie, in energie en in het klimaat. En dan kunnen we, wat mij betreft, inderdaad niet ver genoeg gaan. In dat peloton wil ik wel aan de kop rijden. Af en toe rij ik misschien wel als tweede of derde, zodat ik niet te veel wind vang, maar ik wil wel als eerste over die meet. De eerste over de meet wint de wedstrijd, en dan krijgt hij inderdaad goud.

In mijn eerste reactie heb ik al gezegd dat het federale niveau nu aan zet is. Mijnheer Gryffroy, ik geef u gelijk: we moeten dat goed monitoren. We moeten goed weten waar we de komende jaren mee bezig zijn om de toekomst mogelijk te maken. Dat is nu juist de uitdaging: we moeten niet vertrekken van wat vandaag is of van wat was. De vraag is: waar willen we naartoe? Dat is o zo moeilijk in de politiek: een verhaal kunnen vertellen over wat er moet veranderen en zeggen wat we daarvoor zullen moeten doen. We moeten inderdaad die factuur in de gaten houden, ervoor zorgen dat de duurzaamheid niet in het gedrang komt, de veiligheid respecteren en uiteraard mag het licht niet uitgaan. Niemand vraagt dat het licht zou uitgaan, en dat zal ook niet gebeuren.

De verwarring die af en toe bestaat tussen 'systeemkost' en 'factuur' blijft aan de orde. Zullen de cijfers gelijk blijven? Mijnheer Gryffroy, u weet ook dat hoe langer u wacht, hoe duurder het allemaal zou kunnen worden. U legt terecht de vinger op de wonde: we moeten beslissen waar we flexibele installaties plaatsen. We moeten daarvoor vergunningen uitreiken, we moeten die gascentrales aanmelden en we moeten dat ondersteuningsmechanisme bepalen. We moeten dat niet doen in 2025. Het is geen vijf voor twaalf, maar het begint al langzamerhand na twaalf te worden. We moeten dat nu doen, en iedereen weet dat. Daarvoor dient dat Energiepact. Het had de bedoeling om met de nodige moed te zeggen wat we nu moeten doen om een aantal dingen mogelijk te maken. Ik zit helemaal op de lijn van mijn N-VA-collega op dat vlak als hij zegt dat we dat strak moeten monitoren, niet alleen het flexibel installatiesysteem, maar ook de productie van en de investeringen in hernieuwbare energie. Mijnheer Sintobin, het gaat niet over wat er vandaag staat of wat er morgen zal staan, maar over wat er binnen vijf of tien jaar moet staan. Dat is belangrijk.

Nog een klein maar belangrijk element. Ik ben het niet helemaal met u eens, mijnheer Gryffroy, dat er niets zal veranderen aan de CO₂-uitstoot. Iedereen is op de hoogte van het ETS-systeem (emissions trading scheme), iedereen weet dat men daar rekening mee moet houden. Iedereen weet dat Europa toelaat dat er bijvoorbeeld flexibele gasinstallaties worden geplaatst om ervoor te zorgen dat in andere Europese lidstaten een aantal nog meer vervuilende systemen kunnen verdwijnen. Dat is een Europese regeling.

Het is absoluut duidelijk dat de productie via gascentrales niet tot de doelstellingen behoort van de vermindering van de CO₂-uitstoot. We moeten daar niet hypocriet over doen. Uiteraard zullen die gascentrales – in het begin althans – meer CO₂ uitstoten dan een kerncentrale. We hebben dan wel één voordeel: er is geen kernafval. Maar we houden veel te weinig rekening met innovatie, we houden er te weinig rekening mee dat er binnen afzienbare tijd wel captatie van CO₂ mogelijk is in gascentrales. We houden er veel te weinig rekening mee dat gascentrales ook al op synthetisch gas kunnen draaien. We houden er veel te weinig rekening mee dat ook biogas aan bod kan komen. Wij houden altijd veel te weinig rekening met innovatie, vernieuwing en vooruitgang van de technologie.

Een studie heeft dat onlangs nog bewezen: in de jaren 2000 was er een werkgroep die voorspellingen deed op het vlak van hernieuwbare energie, en ze zaten

er glad naast, ze waren veel te conservatief, ze hadden dat veel te laag ingeschat. De wereld staat niet stil, integendeel, de wereld gaat vooruit. Om dat lang verhaal kort te maken, mijnheer Gryffroy: ik denk dat we heel duidelijk moeten zijn en dat we elkaar kunnen vinden. We moeten beslissingen nemen, zeker wat betreft de monitoring en wat we nu wel degelijk gaan doen.

Mijnheer Tobback, nog een bedenking: niet alleen het Vlaams Belang en de N-VA claimen het etiket 'Vlaams'. Bij mijn weten zit u in een van de weinige partijen die het woord 'Vlaams' niet in de partijnaam hebben. Bij CD&V staat de V achteraan voor 'Vlaams' en bij Open Vld zit er ook nog een V in, en die staat ook voor 'Vlaams'. Wij zijn ook een Vlaamse partij en ik ben de Vlaamse viceminister-president.

Mijnheer Schiltz, ik denk dat u groot gelijk hebt: als iemand minister Marghem wil aanspreken, moet dat morgen maar in de Kamer gebeuren. Daar zitten ook vertegenwoordigers van alle partijen die hier zitten. Dit hoeft hier niet te gebeuren. U hebt terecht gezegd dat er een ETS-systeem bestaat. Ik heb de indruk dat sommigen die uitspraken doen over heel deze problematiek, niet willen weten dat dat bestaat. Zelfs vooraanstaande sprekers in heel deze discussie laten dat blijkbaar zeer graag aan de kant liggen, net zoals ze de nucleaire onveiligheid graag aan de kant laten liggen.

Mijnheer Bothuyne, ik ben natuurlijk wel Vlaams, maar niet echt een vooraanstaande katholiek zoals u. Goede Vrijdag zegt u waarschijnlijk iets meer dan mij. Als het aan mij ligt, mag dat nog tijdens de vasten. Ik heb geen probleem om een akkoord of het Energiepact af te sluiten met halfvasten. Voor mij hoeft dat niet na de vastenperiode te zijn. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Wie weet, mijnheer Tobback, wordt het akkoord wel definitief afgesloten op 1 mei en dan hebben we ook uw hoogdag weggekaapt, bij wijze van spreken. *(Gelach)*

Mijnheer Bothuyne, we hebben het Energiepact uiteraard nodig om aan de toekomst te werken en om de richting, de doelstellingen, van de gewesten en het federale niveau op elkaar af te stemmen. Er bestaat ook nog zoiets als een Vlaamse energievisie, die is goedgekeurd, die werkt en wordt uitgevoerd. We hebben de Stroomversnelling. We hebben het Energiepact niet nodig om te doen wat we moeten doen: energie besparen en efficiënt zijn. Ik denk dat het duidelijk is dat we dat moeten doen.

Ik denk dat het federale niveau aan zet is, dat er op het federale niveau nu moet worden beslist. Wat mij betreft, zodra de federale overheid effectief de beslissing heeft genomen naar aanleiding van die studies...

Mijnheer Sintobin, u schudt van neen. Als de federale minister studies bestelt, zal het federale niveau moeten beslissen wat ze moeten doen. Als het federale niveau beslist heeft wat ze zullen doen met de bedenkingen die men heeft op de wet die men zelf heeft goedgekeurd in 2015, dan pas zal Vlaanderen zeggen wanneer we gaan afronden met het Energiepact. Dat is de timing die ik voor ogen heb.

U mag van mij niet verwachten dat ik het ermee eens kan zijn dat het federale niveau nog wat tijd wil kopen en studies bestellen en dat Vlaanderen ondertussen maar moet beslissen. U weet zeer goed dat in de twee regeringen de N-VA de grootste partij is en dat zij samen met ons tot oplossingen zal komen. Tot spijt van wie het benijdt.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Wat ook de houding en de standpunten zijn, ik denk dat iedereen een oplossing wil en wil dat er een beslissing wordt genomen.

Maar laat me eerst op enkele collega's reageren. Ik stel vast dat vooral de heer Gryffroy waarschijnlijk instructies gekregen heeft om zich vandaag wat op de vlakte te houden, want zijn tweets en andere berichten op sociale media van de afgelopen dagen – en als ik lees en hoor wat zijn federale collega Wollants over dit dossier denkt – zijn heel wat anders dan wat hij vandaag in zijn heel korte – voor zijn doen – tussenkomst heeft gezegd.

Mijnheer Tobback, uw houding ten aanzien van het Vlaams Belang is zo ontzettend jaren tachtig. Ik ben niet de lobbyist van de angst, ik ben de lobbyist van het gezond verstand. Inzake uw onnozele verwijzing naar mijn tussenkomst wat zon en wind betreft, stel ik voor dat u alle krantenartikels en -commentaren leest, onder andere van professor Albrecht. De resultaten wat zon en wind betreft zijn in de toekomst onvoorspelbaar. Zo zijn er nog zaken en elementen in dit dossier die onvoorspelbaar zijn. Wat energie betreft, is het soms moeilijk om beslissingen te nemen.

Mijnheer Tobback, het feit dat u blijkbaar een Vlaams argument gebruikt om mij te overtuigen, is weinig of niet geloofwaardig. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Mijnheer Schiltz, u beweert nu plotseling dat gascentrales geen impact zouden hebben op – als u even wilt luisteren, mijnheer Tobback – de klimaatdoelstellingen. U zou beter ook eens de tijd nemen om een aantal zaken door te nemen. Het is inderdaad zo, u hebt gelijk, net zoals andere collega's, dat er een keuze moet worden gemaakt. Ik ben het daar volmondig mee eens.

Als ik het debat hier zo'n beetje volg, ben ik voor sommigen de grote boeman. De grote boeman in dit dossier ben ik niet, de grote boeman zijn de anderen die deze beslissing uitstellen. Dat is juist mijn punt, minister.

Mijnheer Bothuyne, het heeft me sterk verwonderd, maar ik heb in voormalig premier Letermé plots een bondgenoot gevonden inzake ons standpunt.

Minister, het is inderdaad zo, er moet worden beslist. U zegt dat de federale overheid aan zet is, zij zeggen dat de gewesten aan zet zijn. U hebt trouwens in uw eerste antwoord gezegd dat de andere gewesten al een standpunt hebben ingenomen. Mijn vraag blijft: wat is het standpunt van de Vlaamse Regering? U zegt: dat komt er zo vlug mogelijk. We zullen afwachten.

Ik wil erbij zeggen dat de partijen van de Vlaamse meerderheid ook de federale meerderheid vormen. De standpunten liggen logischerwijze in dezelfde lijn. Ik hoop voor u dat er binnenkort een standpunt wordt bepaald door de Vlaamse Regering, maar u weet net zo goed als ik, het wordt niets zolang de grootste meerderheidspartij eigenlijk tegen uw visie ingaat. U kunt hier vandaag gemakkelijk wel tien keer zeggen dat u op dezelfde golflengte zit, het is eigenlijk aandoenlijk. U zit zagezegd op dezelfde golflengte als de heer Gryffroy, maar we weten allemaal dat het zo niet is. De toekomst zal het uitwijzen. Zodra het standpunt bepaald is, komen we er in deze commissie ongetwijfeld op terug.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het potentieel van warmtekrachtkoppeling (wkk) – 1133 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, ik heb een vraag in het verlengde van de interpellatie van daarnet. COGEN Vlaanderen, de sectororganisatie die zich bekommert om warmte-krachtkoppeling (wkk) in ons energiesysteem, publiceerde onlangs een studie en berekende dat wkk's tegen 2025 nog een bijkomend potentieel hebben van om en bij de 1000 megawatt in ons land. Dit komt min of meer neer op het productievermogen van een van onze huidige kerncentrales.

In november 2017 stelde Elia haar studie voor waarin verschillende mogelijke scenario's voor de toekomstige elektriciteitsvoorziening van België werden uitgerekend. Voor al die scenario's ging Elia uit van een vermogen aan wkk's van 2,1 gigawatt ofwel het in 2016 reeds beschikbare vermogen aan wkk's. Als de voorspelling van COGEN inderdaad correct is en er in België effectief nog een potentieel van ongeveer 1000 megawatt voor wkk's is, zou dit voor het Elia-scenario met een volledige kernuitstap betekenen dat er in 2025 maar 2,6 in plaats van 3,6 gigawatt aan bijkomende productiecapaciteit noodzakelijk is.

Zowel de Organisatie voor Duurzame Energie (ODE) Vlaanderen als BBL staat positief ten opzichte van wkk's. Ze zien de wkk's als de meest efficiënte manier om een brandstof om te zetten naar warmte en elektriciteit, wat uiteraard klopt, waarbij de centrales die nu gebruikmaken van aardgas, rekening houdende met de toenemende productie van biogas of groengas, op termijn zouden kunnen overschakelen van een fossiele brandstof naar een echt groene brandstof. Ze verwijzen ook naar landen als Denemarken en Duitsland, waar de wkk het sluitstuk is van een duurzame energiepuzzel.

Ook wij zien in onze energievisie nog ruimte voor wkk's waarbij we wel vooral denken aan meer kleinschalige installaties omdat bij wkk's er de nadruk op zou moeten liggen dat de productie van warmte en het gebruik daarvan vooral lokaal zou moeten gebeuren. Qua elektriciteitsproductie is het voordeel dat de wkk's flexibel zijn en hun productie kunnen aanpassen in functie van de vraag en de netstabiliteit.

In de tekst van het Energiepact die eind vorig jaar publiek werd gemaakt, is nagenoeg geen sprake van wkk-technologie. Dit in tegenstelling tot het Warmteplan, waarin wel een aantal acties zijn opgenomen met betrekking tot de wkk's. Zo zou bijvoorbeeld bekeken worden of de call groene warmte uitgebreid kan worden naar wkk's die gecombineerd worden met een warmtenet, op welke manier een efficiëntere steuntoekenning voor micro-wkk's kan worden uitgewerkt en of de steun voor wkk's verschoven zou worden van de productie van elektriciteit naar de productie van warmte.

Minister, hoe reageert u op de studie en aanbevelingen van COGEN? Is bij de opmaak van het Warmteplan uitgegaan van een toenemend potentieel van wkk of is dit potentieel constant gehouden naar de toekomst toe? Zal bij de opmaak van de interfederale energievisie en het Energiepact, dat hopelijk zeer binnenkort, halverwege de vasten, wordt gesloten, een groter belang gehecht worden aan de mogelijkheden van de wkk? Stuurt u op dat vlak de tekst van het Energiepact nog bij? Voorziet u in dit kader in de nodige en eventueel bijkomende ondersteuning?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Bothuyne, wkk is een efficiëntere energie-productietechniek dan gescheiden opwekking van elektriciteit en warmte. We zetten reeds lang in op de uitbouw van wkk, en beschikken, in vergelijking met veel andere regio's, over een aanzienlijk park aan wkk-installaties. Ik sta zeer positief tegenover het gebruik van deze technologie en wil de ondersteuning voortzetten om het potentieel maximaal te laten invullen. Deze ondersteuning bestaat in de eerste plaats uit de toekenning van warmtekrachtcertificaten.

Warmte-krachtkoppeling zal inderdaad een invulling vormen van de gezochte capaciteit voor de komende jaren, dit staat ook letterlijk in de visienota die voorafgaat aan het interfederaal Energiepact. In elk scenario heeft wkk een belangrijke rol te vervullen en zal dit ook een oplossing bieden. Het zal gaan om een groter aantal decentrale projecten, want ze moeten worden afgestemd op de lokale warmtevraag. In het Warmteplan wordt in de eerste plaats gefocust op groene warmte en restwarmte. Er wordt geen specifiek potentieel voor wkk besproken. Het Warmteplan bevat wel een aantal maatregelen die een impact kunnen hebben. Voor micro-wkk's kleiner dan 10 kilowatt werd de exploitatie-steun inmiddels vanaf 1 januari 2018 omgeschakeld naar investeringssteun, zodat de aanvraag eenvoudiger wordt.

In de evaluatie van de call groene warmte, restwarmte en biomethaan heeft het Vlaams Energieagentschap (VEA) onderzocht of de huidige steun kan worden gecombineerd met de steun aan warmtenetten, uiteraard zonder dat er dubbele steun zou worden toegekend. We gaan dit concreet verder voorstellen de komende maanden. Voor de aangewezen projectcategorieën wordt onderzocht of het mogelijk is om de steun van wkk-certificaten te verhogen en de steun van groenestroom-certificaten te verlagen. Een bio-wkk zou daardoor even rendabel blijven, maar veel sterker worden aangemoedigd om duurzame energiebronnen met maximale efficiëntie in te zetten, en om een locatie te kiezen waar de warmte maximaal wordt benut. We bekijken dit verder in het kader van de nieuwe Europese richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen. Net zoals het voorstel in de richtlijn, ben ik er voorstander van om de beschikbare biomassa zo efficiënt mogelijk te benutten via een wkk-toepassing. We volgen de afwerking van de richtlijn op, om de Vlaamse regeling daarop te kunnen afstemmen zonder aan 'gold plating' te doen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We zitten inhoudelijk op dezelfde lijn wat betreft het belang van de wkk-technologie voor ons energiesysteem en ook de manier waarop die ingeschakeld moet worden, met de nadruk op de warmtevoorziening die daaruit voortspruit. Alleen heb ik u niet horen ingaan op de problematiek van het potentieel dat u deze technologie bijkomend toedicht, want dat heeft natuurlijk een grote impact op de cijfers die we in het Energiepact willen hanteren. Als we effectief met de middelen voor bijkomend beleid waarin u voorziet, naar 1000 megawatt extra kunnen evolueren tegen 2025, heeft dat een aanzienlijke impact op de discussie die daaromtrent moet worden gevoerd. Dus graag daaromtrent een duidelijk standpunt van u. In welk potentieel voorziet u?

Wat betreft hervormingen en onderzoekspistes die u daarnet hebt vermeld: kunt u misschien iets meer vertellen over de timing van wat u wilt bereiken daaromtrent? Inhoudelijk lijken mij dat inderdaad juiste pistes te zijn.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil nog een idee toevoegen. We weten allemaal dat zon en wind een gegarandeerd rendement hebben. Bij wkk is dat niet zo. Daarom ligt de 'return on investment' (ROI) bij wkk op 12 procent. Voor wind is dat bijvoorbeeld 7,5 procent en voor zon 5 procent. Volgens mijn informatie is in de vorige legislatuur er al over gesproken om ook voor wkk die te koppelen aan de elektriciteitsprijs. Eigenlijk moet je dat niet alleen koppelen aan de elektriciteitsprijs, maar ook aan de gasprijs. Dat is met de toenmalige minister van Energie niet doorgegaan omdat de koppeling ook werd gemaakt met gas-wkk's en biogas. Biogas is ook een brandstof en die kun je niet monitoren of onder controle krijgen.

Vandaar mijn oproep om opnieuw te bekijken om voor wkk, mits koppeling aan de gas- en de elektriciteitsprijs en mits het verlagen van de ROI naar bijvoorbeeld het

niveau van de ROI van wind, het ondersteuningsmechanisme uit te werken. Daardoor geef je een weliswaar lagere maar meer zekere return aan de investeerder en is de investeerder niet afhankelijk van de gasprijs en de elektriciteitsprijs.

Bijkomend moet het nog altijd gaan over een kwaliteitsvolle wkk, dus dat je de warmte evenveel moet kunnen benutten als de elektriciteit met een bepaald rendement. In het volledige traject is dat meestal een bottleneck. Ik heb zelf vroeger heel wat projecten begeleid waar je zag dat het niet lukte omdat de warmtevraag niet overeenstemde met de vraag naar elektriciteit. Mocht het wel lukken, dan is de prijs een item. Dan zeg ik: bouw dan die zekerheid in van de koppeling met de gas- en elektriciteitsprijs maar verlaag de ROI uiteraard, zodat men niet twee keer langs de kassa moet passeren.

De voorzitter: Minister Tommelein wenst niet meer te reageren.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik had nog een duidelijke vraag gesteld, minister. Ik verwacht nog een antwoord.

Minister Bart Tommelein: We bekijken het, mijnheer Bothuyne. *(Gelach. Opmerkingen)*

De voorzitter: U hebt het recht om een vraag te stellen en de minister wordt geacht om op de gestelde vragen te antwoorden. Wat hij antwoordt, staat hem natuurlijk vrij.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik hoop dat u dit onderwerp met iets meer serieus benadert dan u mijn vragen benadert. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het slechte energiepeil van de woningen in Vlaanderen, vanuit Europees perspectief – 1147 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): België ontvangt ongeveer 8,3 miljoen euro van de Europese Commissie om gebouwen energiezuiniger te maken. Volgens de Europese Commissie verbruiken de Belgische woningen nog steeds 70 procent meer energie dan het Europese gemiddelde.

De gemiddelde U-waarde, de waarde die het warmteverlies via muren, daken, vloeren en ramen uitdrukt, bedraagt in België 1,95. In vergelijking met andere landen met ongeveer hetzelfde klimaat doet België het merkkelijk slechter. Dat België het slechter doet dan die landen is voor een deel toe te schrijven aan het oud gebouwenpark. 60 procent van de Belgische woningen dateert van voor 1970. Bovendien telt België veel grote en vrijstaande woningen.

Met dit verouderde woningenpark zou je mogen verwachten dat de energetische renovaties in de lift zitten, maar het tegendeel is waar. Uit de cijfers van Febelfin en marktleider BNP Paribas Fortis blijkt dat afgelopen jaar het aantal renovatiekredieten daalde met 20 procent. Ook de bouwvergunningen voor renovaties

daalden in de eerste tien maanden van 2017 met 12,7 procent in vergelijking met het jaar voordien.

De Bouwunie geeft graag commentaar op zulke zaken en verklaarde de dalende tendens in renovaties door de te hoge vastgoedprijzen. De nieuwe eigenaars betalen te veel voor een huis – wat ze nog net kunnen betalen –, waardoor er te weinig middelen overblijven voor ingrijpende energierenovaties. Die blijken trouwens duurder uit te vallen dan verwacht. De Bouwunie geeft aan dat ze veel verwacht van de invoering van de woningpas. Nu hechten de kopers onvoldoende belang aan het EPC. Dat er een vorm van renovatiemoeheid is opgetreden, blijkt misschien ook uit het aantal totaalrenovatiebonussen dat vorig jaar werd uitbetaald, namelijk 498.

Deze renovatiemoeheid betekent slecht nieuws voor de BENOvatiedoelstellingen die de renovatiestandaard van de toekomst op een E-peil van 60 leggen. Om alle 2,24 miljoen woongebouwen te renoveren tot een E-peil van 60 in 2050, moeten er volgens Pixii de komende 32 jaar 70.000 gebouwen per jaar energetisch worden gerenoveerd tot E60.

Minister, de totaalrenovatiebonus, die recentelijk werd ingevoerd, werd vorig jaar 498 keer uitbetaald. Wat gaat u doen om dit aantal op te drijven? De gemiddelde U-waarde van de woningen in België bedraagt 1,95. Wat is de gemiddelde U-waarde van de woningen in Vlaanderen? Is die beter, slechter of benadert die het gemiddelde? Zijn er sterke regionale verschillen binnen Vlaanderen? Zo ja, hoe verklaart u die verschillen?

Vanaf deze zomer zullen in Vlaanderen de toekomstige woningbezitters kunnen genieten van de hervorming van de registratierechten. De Confederatie Bouw verwacht dat de nieuwe eigenaars hierdoor een bijkomende buffer krijgen die tot 10.000 euro kan oplopen. De Confederatie Bouw raadt de eigenaars dan ook aan om de vrijgekomen middelen te investeren in energiezuinige renovatiewerken. Minister, vindt u dat een goed idee? Hoe zult u de Vlaming stimuleren om de vrijgekomen middelen effectief in energiezuinige renovatiewerken te investeren?

Het is bekend dat binnenkort de woningpas wordt ingevoerd. Hieraan zijn heel wat gegevens van de woning gekoppeld, evenals een renovatieadvies. Zoals het er nu naar uitziet, zal de functie louter informatief zijn. Dit draagt bij tot de vrijblijvendheid van de maatregel. De BENOvatiedoelstelling wordt in de verre toekomst op E60 gelegd. Denkt u erover na tussentijdse energienormen voor renovatie in te voeren teneinde ons woningpatrimonium energiezuiniger te maken? Hoe zult u ervoor zorgen dat het renovatieadvies meer is dan een vrijblijvende administratieve formaliteit? Anders gesteld: hoe zult u de koper van de woning aanzetten – niet verplichten – tot een meer actieve houding inzake energierenovatie?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Danen, als u het woord 'verplichten' uitsprekt, dan ben ik meteen wakker.

Om verwarring te vermijden, zal ik eerst de regeling voor de totaalrenovatiebonus nog eens kort toelichten. Voor er een eerste bonus kan worden uitbetaald door de netbeheerder, moeten er in eenzelfde woning minstens drie investeringen zijn uitgevoerd, waarvoor een premie werd aangevraagd en uitbetaald. Bovendien moeten de facturen van de werken dateren van na 1 januari 2017.

Dat kan onmogelijk in een-twee-drie voor duizenden woningen het geval zijn. Zowel de werken zelf als het indienen en het behandelen van de premieaanvraag nemen nu eenmaal de nodige tijd in beslag. Ik ben er dan ook gerust in dat in de

komende jaren het aantal totaalrenovatiebonussen sterk zal stijgen en ik ben absoluut tevreden met de bijna 500 bonussen die in 2017 al werden uitbetaald.

Tot eind augustus stond de teller nog op 55, eind december waren er dus bijna tien keer zoveel uitbetaald. Dat toont aan dat we op de goede weg zijn. Een grondige bijsturing acht ik op dit moment dan ook niet nodig.

De gemiddelde U-waarde van de bestaande woningen – dit zijn woningen met een stedenbouwkundige vergunning van vóór 2006 – bedraagt in het Vlaamse Gewest 2,01 watt per vierkante meter K. Een opsplitsing per provincie is niet beschikbaar. Ik wil deze waarde echter onmiddellijk nuanceren. De berekening is gebeurd op basis van de ingediende energieprestatiecertificaten voor bestaande woongebouwen. De werkelijke gemiddelde U-waarde ligt lager.

De nieuwbouw van de voorbije tien jaar is energetisch veel performanter. Bestaande woningen worden vaak gerenoveerd net nadat ze zijn aangekocht. Er is geen verplichting om na renovatie een nieuw EPC op te maken, dus de isolatiewaarden die in de energieprestatiecertificatendatabank zijn opgenomen, zijn een onderschatting van de reële situatie. Dat kan niet anders.

Voor bestaande woningen worden we bovendien ook vaak geconfronteerd met het feit dat er geen informatie over de isolatie bekend is. In dat geval wordt er met standaardwaarden gerekend, die veeleer aan de lage kant zijn. Ik ben ervan overtuigd dat het van groot belang is dat mensen bij aankoop van een woning nog voldoende middelen ter beschikking houden om de woning energetisch kwalitatief te renoveren. Dat wordt meestal onderschat. Ik ben het er dus absoluut mee eens dat we moeten verhinderen dat de verlaging van de registratierechten ertoe leidt dat het vrijgekomen budget wordt gebruikt om ofwel een iets duurdere woning aan te kopen ofwel om dit meteen te investeren in de aanleg van een nieuwe tuin.

Het is volgens mij van groot belang dat kopers op het moment dat ze een nieuwe woning aankopen, voldoende zicht hebben op de investeringen die ze de komende jaren nog zullen moeten uitvoeren om de woning energetisch toekomstbestendig te maken.

Daarom wordt ook vanaf 1 januari 2019 een nieuw EPC ingevoerd. Dat zal leesbaarder, begrijpbaarder en visueel aantrekkelijker zijn. Het zal sneller inzicht geven in wat er goed en minder goed is aan een woning. Het EPC+ zal een grote hulp zijn bij het plannen van een stapsgewijze renovatie. De aanbevelingen zullen zeer concreet geformuleerd zijn. In één oogopslag krijgen de potentiële kopers van een woning ook zicht op de te verwachten kosten voor de uit te voeren aanbevelingen. Dat is hier al uitgebreid uitgelegd in deze commissie.

Ik ben dus niet geneigd om nu al tussentijdse normen in te voeren. Het is mijn bedoeling om mensen te overtuigen van het maatschappelijk belang van renovaties en om dat te doen via energiebesparende maatregelen, via de totaalrenovatiebonus en de burenpremie.

Verder zijn er, zoals gesteld, te weinig werkelijke data bekend van het Vlaamse woningpatrimonium. Zoals u gezien hebt bij de hoorzitting over het Renovatiepact, zal dat vanaf 2019 veel duidelijker worden met de invoering van het EPC+.

Veel en snel veranderen komt het renovatietempo niet ten goede. We moeten eerst goed communiceren. We moeten de mensen mee krijgen, we moeten een draagvlak creëren. En het vraagt nu eenmaal tijd om een sterk gewijzigd beleid op een degelijke manier bij de Vlamingen te brengen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is natuurlijk een eigen debat. Ik ga het niet ten gronde voeren. Het is wel zo dat er een gigantisch verschil is tussen de energetische kwaliteit van nieuwe woningen en die van bestaande woningen, en zeker van oudere woningen. Ik besef natuurlijk dat we dat niet een-twee-drie kunnen veranderen, maar ik zou u toch willen vragen om na te denken over tussentijdse doelstellingen, want een doelstelling tegen 2050, dat is eigenlijk geen echte doelstelling. Dat is een beetje de tragedie van de horizon, zoals ze dat zeggen. Je gaat op heel lange termijn een bepaalde doelstelling proberen vast te zetten, en dan stel je misschien een paar jaar ervoor – bijvoorbeeld in 2048 – vast dat je er niet raakt, en dan stel je de doelstelling bij. Dan zullen wij er allicht niet meer bij zijn, of toch zeker niet meer in deze hoedanigheid, maar ik vind dat jammer.

Ik wil dus pleiten voor tussentijdse doelstellingen, die realistisch zijn en die voldoende ambitieus zijn, daarom niet per se – daar moet eens goed over nagedacht worden – voor alle woningen, maar als mensen aan energetische renovatie beginnen, dat ze dat ten minste fatsoenlijk doen, in de richting van een doelstelling die voldoende ambitieus is. Anders lopen we het risico dat het verschil tussen de woningen die nu gebouwd worden en de oudere woningen gigantisch groot blijft. Dat komt het woningpatrimonium niet ten goede. En een slechte woning, waarin weinig wordt geïnvesteerd, daar doen we niemand een plezier mee, noch de mensen die er wonen, noch de huurders, noch de verhuurders, noch de mensen die de woning erven. Het is dus in ieders voordeel om ervoor te zorgen dat de woningen van betere kwaliteit worden op energetisch vlak.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Ik wil me aansluiten bij de vraag van collega Danen. In opvolging van het Renovatiepact lezen wij soms dat het in Vlaanderen heel moeilijk is om precies te becijferen hoe het gesteld is met de renovatiegraad. De Confederatie Bouw spreekt soms van 0,9 procent renovatie in Vlaanderen, wat heel laag is. Het is ons aller bedoeling, over de partijgrenzen heen, om die renovatiegraad op te trekken.

We kunnen perfect een overzicht krijgen van de verleende stedenbouwkundige vergunningen, maar ik vraag me af, zeker in opvolging van het Renovatiepact, op welke manier er zal worden gewerkt aan een goede indicator, om voor eens en voor altijd een duidelijk zicht te hebben op hoeveel renovaties er nu zijn vergund en verleend, en in hoeveel gevallen het bijvoorbeeld over sloop en hernieuwbouw gaat.

Het is in de commissie al eens ter sprake gekomen dat er werk zou worden gemaakt van een renovatie-indicator. Wat is de stand van zaken daarvan, minister?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijn ervaring leert dat een databank en een opvolgingsbank niet van vandaag op morgen kant-en-klaar zijn. Wij hebben inderdaad beschikbare informatie nodig, maar ik herinner me nog zeer goed de uitspraak van de heer Gryffroy in een van de vorige vergaderingen. Hij zei dat hij bij hem thuis al zijn ramen vernieuwd heeft, maar dat hij geen premie en geen vergunning heeft aangevraagd. Niet alles is vergunningsplichtig. Het enige wat we kunnen hopen, is dat we met de opbouw van het EPC+ zo veel mogelijk data kunnen meenemen in het verhaal, zodat we langzamerhand opbouwen.

Ik las gisteren dat mijn collega overweegt om een inventaris te maken van kachels in Vlaanderen. Dat is een beetje hetzelfde verhaal. Daar ben je een aantal jaren mee bezig, zo niet enkele decennia. Voordat je aan de laatste kachel bent, is de eerste al verdwenen.

Ik denk dat je dat moet opbouwen. Je moet op een bepaald moment een databestand opbouwen dat realistisch is. Ik ben het met u eens. Ik ben als minister op dat vlak sterk vragende partij om veel meer data en gegevens te hebben om een goed beleid te kunnen voeren. Ik ben jaren commercieel directeur geweest in een bank, zoals u weet. Ik had daar alle informatie die ik nodig had om het juiste beleid te voeren. Ik kan eerlijk gezegd niet zeggen dat ik dat op dit moment als minister heb op het vlak van Energie. En ik kan dat ook niet van vandaag op morgen toveren. Dat is iets dat moet worden opgebouwd. Die databestanden moeten ook langzaam maar zeker ontsloten en ter beschikking gesteld worden, zodat het ook een klein beetje zichzelf reguleert.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het blijkt dat er nog heel wat informatie ontbreekt om een adequaat beleid te voeren. Ik hoop dat we die databanken kunnen optimaliseren, zodat we ons beleid daaraan kunnen aanpassen, om zo tot betere en energievriendelijkere woningen te komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de groene energie uit hout- en pelletkachels
– 1223 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik stel deze vraag in het licht van de heisa van de voorbije dagen. Deze vraag werd ook gesteld aan minister Schauvliege. Toen was er sprake van een inventaris en van een eventuele premie bij het plaatsen van een nieuwe kachel. Wij zijn daar niet echt voorstander van. Ik wil deze vraag ook hier stellen omdat ze voor een deel ook met uw beleid te maken heeft, minister.

Nu blijkt dat hout- en pelletkachels de belangrijkste bron van hernieuwbare energie vormen in Vlaanderen, belangrijker dan zon en wind, want ze tellen mee als producent van groene energie. Zo hebt u dat aangekondigd. Op papier klopt het dan misschien wel, maar ze zijn vervuilend. Dat kwam al aan bod in het debat met minister Schauvliege. Ze zorgen voor een grote uitstoot van fijn stof.

Minister, hoe werd het aandeel groene energie geproduceerd door hout- en pelletkachels bepaald? Hoe komt men aan dat getal en aan die percentages?

Welke toekomst ziet u voor de hout- en pelletkachels op lange termijn in het Vlaamse beleid voor groene energie?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, de biomassa bij huishoudens bestaat inderdaad voor het grootste deel uit houtblokken, een deel houtbriketten en houtpellets. Europa telt dit mee voor onze doelstellingen hernieuwbare energie, en uiteraard rekenen we dat dan ook mee in onze plannen om die doelstellingen te halen.

Thuis verwarmen door hout te verbranden, is niet iets wat de Vlaamse overheid stimuleert. Ik heb nog geen enkele spot gezien die zegt: 'Verbrand meer hout!' Daar is geen ondersteuning voor. Bij het verbranden van hout komt er inderdaad

fijn stof vrij. Moderne houtpelletkachels scoren op dat vlak wel beter dan oudere open haarden en houtkachels.

De productie van groene energie uit hout- en pelletkachels in huishoudens wordt in de inventaris hernieuwbare energie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) jaarlijks geactualiseerd aan de hand van graaddagen. Dat betekent dat de gegevens worden aangepast aan de klimatologische omstandigheden van het betreffende jaar. Men gaat ervan uit dat als het koud is geweest, er meer werd verbrand dan als het warm is geweest. Dat lijkt mij logisch. De basisgegevens zijn berekend uit de resultaten van een enquête van het huishoudelijke energieverbruik die in de drie gewesten werd uitgevoerd onder toezicht van Eurostat.

Voor Vlaanderen werd uit een representatieve steekproef een extrapolatie uitgevoerd aan de hand van een methodologie die werd vastgelegd in een stuurgroep met vertegenwoordigers van het Vlaams Energieagentschap (VEA), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en het Departement Omgeving. Dit werd later bevestigd door de VITO in een onderzoek naar het effect van houtverbranding op de fijnstofconcentratie in Vlaanderen.

Laat er geen twijfel over bestaan: Vlaanderen zet volop in op zon en wind. Ook op groene warmte, niet in de eerste plaats via houtverbranding, maar via warmtenetten, warmtepompen en lokale kleinschalige biomassa-centrales die lokaal afval verbranden.

Ik herhaal nog eens dat ik niet vind dat hout verbranden verboden moet worden. Er zijn grenzen. Wat is dan het volgende? Volgens mij bestaat daarvoor geen draagvlak bij de bevolking. Als je bevolking verbiedt te barbecueën of de open haard aan te steken, dan gaan de mensen nooit meegaan in dat verhaal, dan krijg je veel te veel weerstand. Ik weet wel dat er vandaag polemische uitspraken worden gedaan, die bepaalde mensen uit hun tent lokken om de discussie te voeren. Ik vind dat op zich niet verkeerd, maar ik vind toch wel – en daarvoor ben ik dan ook bekend – dat men niet moet overdrijven met regelgeving. Men kan bepaalde gedragswijzigingen ook bereiken met informeren, stimuleren en motiveren. Op die manier krijg je een veel beter draagvlak dan door te verbieden.

Het is alleszins de bedoeling dat die biomassahuishoudens tegen 2020 al een kleiner aandeel vormen in onze energiemix. U kunt dat nakijken: op geen enkele manier probeer ik de cijfers van houtverbranding met kachels groter te maken in het globale aandeel. Ik gebruik de statistische gegevens die er vandaag zijn. Ik zou wel een zeer grote masochist zijn mocht ik zeggen dat ik het gat, waarover in deze commissie al zeer veel is gediscussieerd, nog wat groter zou maken, en dat ik mezelf en Vlaanderen wat meer pijn zou doen en ervoor zou zorgen dat we onze doelstellingen hernieuwbare energie zeker niet zouden halen. U mag veel van mij vragen, maar dat klopt niet.

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om de desinformatie die de wereld wordt ingestuurd, aan te klagen. Men begint dan te vergelijken met de grote biomassa-centrales die we in Gent en Langerlo niet hebben kunnen laten doorgaan. We hebben daar trouwens 4,4 miljard euro subsidie kunnen wegwerken. Dat was niet alleen vanwege de factuur maar ook omdat dit wat ons betreft niet duurzaam was. Daarom moesten wij dat niet stimuleren. Maar er is wel een verschil tussen elektriciteit produceren en warmte. Blijkbaar hebben bepaalde mensen de neiging om alles op een hoop te gooien. De centrales van Langerlo en Gent hadden niet de bedoeling om warmte te produceren maar wel om elektriciteit te genereren.

Ik denk dat het verbranden op lokaal niveau en op het niveau van de particulier van andere vormen helemaal niet vergelijkbaar is met wat daar is gebeurd.

Tegen 2020 wil ik dit kleiner in de energiemix, maximaal 15 procent. Mijnheer Gryffroy, ik denk dat dat, naarmate we verder vorderen, steeds meer uitgesproken zal zijn. Ik hoop tegen 2030, 2040 en zelfs 2050 ter zake tot minimale cijfers en minimale aandelen te komen. Misschien zal Europa op een bepaald moment zeggen dat het dat niet meer meetelt in de doelstellingen qua hernieuwbare en groene energie. Ik sta daarachter. Dat zou voor mij geen probleem zijn, natuurlijk op voorwaarde dat ze dan hun doelstellingen wat aanpassen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ga hier inderdaad niet het debat voeren dat gisterenmiddag is gevoerd over het milieuaspect hiervan. Ik heb het nu inderdaad louter over die Europese doelstellingen, over de aanvaarding hiervan door Europa. Die houtkachels zullen in 2020 nog altijd ruim 15 procent zijn van de totale hernieuwbare energie, op de tweede plaats. En wat staat er op de eerste plaats? Dat zijn de grote hout- en afvalverbrandingsinstallaties. Dat is dus wel het fenomeen. Wat mij vooral interesseert, is het volgende, en ik denk niet dat ik dat heb gehoord. Die representatieve proef, in welk jaar is die gebeurd?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik ben blij dat de vraag de gelegenheid biedt om een en ander te verduidelijken, want er is de jongste tijd, ook in de media, door onze eigen VRT, nogal wat mist gespuid over het beleid inzake biomassa, en dus ook die haarden. Laat nog eens onderstreept zijn dat deze regering en deze meerderheid op geen enkele manier het stoken van hout thuis hebben aangemoedigd. Bovendien wil ik ook nog aan de discussie toevoegen dat er ondertussen tal van technologieën voorhanden zijn om de uitstoot van open haarden aan te pakken, om de fijnstofuitstoot vooral te laten neerslaan en te recupereren. Ondertussen neemt minister Schauvliege initiatieven om de uitstoot aan te pakken.

Collega's, als u nu echt het draagvlak voor hernieuwbare energie de nek wilt omwringen, dan moet u maar doen alsof de Vlaamse Regering bij de huishoudens de open haarden gaat dichtmetselen. Dan zijn we nog veel verder van huis. Met het ingeslagen pad en de discussie over de kernuitstap in het achterhoofd denk ik dat, door volop in te zetten op de omslag naar hernieuwbare energie, het aandeel propere hernieuwbare energie vanzelf zal toenemen, en dat dat probleem zichzelf dus zal oplossen, mits er inzake de kwaliteit van de huisstook een waakzaam oog wordt opgehouden.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, wat die cijfers van die studie betreft, en dan de extrapolatie en actualisatie die dan gebeurt via graaddagen, dat is gebaseerd op een studie van het begin van de vorige legislatuur. Ik denk dat het 2010 was.

Mijnheer Schiltz, ik denk dat u helemaal gelijk hebt. Ik zal het nog eens duidelijk stellen. Mijn bevoegdheid betreft alleen het behalen van de doelstellingen. Ik stimuleer geen houtverbranding. Ik stimuleer ook geen kachels. Ik stimuleer ook geen pelletkachels, zoals men dat in andere landen wel doet. Ik subsidieer dat niet. Ik neem akte van de cijfers die ik van Europa mag gebruiken om mee te nemen in het verhaal. Nogmaals, voor mij persoonlijk hoeft dat helemaal niet, maar dan moet men Europees natuurlijk wel de doelstelling aanpassen. Dat is een Europese verantwoordelijkheid. Als Europa om andere redenen zegt dat dat meetelt, dan zijn we toch niet degenen die het onszelf moeilijker gaan maken. In dit geval is het geen 'goldplating', maar het lijkt er dan toch ook op.

Voor alle duidelijkheid, voor de rest is het de bevoegdheid van minister Schauvliege. Als minister Schauvliege in de regering voorstellen komt doen om de uitstoot van fijn stof door kachels te verminderen, dan ben ik altijd bereid om daarover te praten. Ik ben altijd bereid om daarover mee na te denken. Ik heb gisteren ook de opmerkingen gehoord van de heer Vandaele in de commissie, over premies en het vervangen van de ene houtkachel door de andere houtkachel omdat dat beter is, terwijl er misschien andere zaken zijn qua verwarming die nog beter kunnen zijn. Dat zijn zaken waarover we moeten discussiëren en debatteren, en waarover, voor alle duidelijkheid, nog geen enkele beslissing is genomen. Als ik in de kranten lees dat er premies zullen komen, dat men iets gaat verbieden, dat men een kadaster van kachels gaat maken, dan is dat het eerste dat ik ervan hoor als minister. Ik heb als energieminister een zeer goed contact met minister Schauvliege. We werken zeer goed samen. Ik denk dat dat op een bepaald moment ook wel eens zal moeten worden besproken. Voor alle duidelijkheid, ik wil niet dat er een verbod wordt ingevoerd, maar ik zal sowieso ook niet mee dat helpen stimuleren. Ik denk dat we ons allemaal bewust moeten zijn van een aantal neveneffecten die er zijn, zonder over te gaan tot regulitis en overdreven regelgeving, met overdreven kadasters om alles bij te houden. Ik stel me daar ook wel vragen bij. Zoals ik daarnet heb gezegd aan mevrouw Taeldeman, een bestand bouw je niet op van vandaag op morgen. Dat duurt meestal wel enige tijd. Dus, dat is allemaal te bediscussiëren in het belang van het leefmilieu, maar dat doen we dan in gezamenlijk overleg.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u. Voor alle duidelijkheid, we hebben het vandaag in de krant gelezen: als iedereen morgen een pelletkachel met motor heeft, dan kan dat ervoor zorgen dat ze allemaal afschakelen van het net. Dat is dus een pelletkachel in Wevelgem met een motor op zonnepanelen en een batterij. Die mensen leven 'off-grid'.

Soit, zolang Europa het toestaat, moeten wij inderdaad niet aan goldplating doen. Dat men ze minder vervuilend maakt, lijkt me wel duidelijk de boodschap te zijn, zonder regulitis en premies, maar dat is het probleem van Schauvliege. Het enige probleem dat er kan ontstaan met die energiedoelstellingen is het volgende. In 2010 is er een studie, een soort enquête gebeurd om te weten hoe mensen thuis verwarmen. Dat is een bepaalde steekproef. Men extrapoleert dat dan. Men gaat dat dan aanpassen in functie van warmtedagen. Dat lijkt me allemaal zeer logisch, maar stel dat over zoveel tijd door bijvoorbeeld dat kadaster van kachels blijkt dat die steekproef wat fout zit, in ons nadeel, als ik het zo mag uitdrukken, dus veel minder. *(Opmerkingen van minister Bart Tommelein)*

Dat kan ook in ons voordeel zijn, maar stel dat het in ons nadeel is, dan gaan we wel nog meer zonne- en windenergie moeten hebben.

U zegt dat u niet alles kunt doen. Als wordt afgerekend met die houtkachels, dan moeten we nog meer met zon en wind doen, maar we weten niet hoe correct die cijfers zijn. Die cijfers zijn geëxtrapoleerd op basis van een steekproef en telkens omgerekend. Dat was mijn basisbezorgdheid toen ik die artikels las omdat ik, wanneer het gaat over milieu, alle wijsheid doorgeef aan mijn collega, de heer Vandaele.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.